

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 240

GODINA
ПОК LIII

2/2024

Savez Rusina Republike Hrvatske • Союз Русинок Републики Горватскей

ОТРИМАНА НОЦ КНІЖКИ У ПЕТРОВЦОХ

У рамикох тринастей націоналней манифестациі Ноц кніжки, у організації КУД „Яким Гарди“ Петровци и Општини Богдановци, 23. априла у обновеней читальні у Петровцох отримана перша така манифестация котра ше приключела з нагоди Шветового дня кніжки и авторских правох, и Дня горватскей кніжки.

На самим початку Ярослав Медєши, котри и руководитель читальні, зоз провадзєньом на гитари одшпивал горватску шпиванку „Там най путуєм“, а после ше представела Хлопска шпивацка група тамтейшого КУД „Яким Гарди“ котра одшпивала

Хлопска шпивацка група КУД «Яким Гарди»

Председатель КУД "Яким Гарди" Звонко Костелник и председателка МО Петровци Агнетка Иван

даскельо руски шпиванки.

Ярослав Медєши привитал шицких присутних и подзековал на нациви, наглашуюци же читальня непрерывно дїйствує од 1927. року, а у своїм фондусу од 1999. року набавела 1 400 нови кніжки и учленєла 75 нових членох.

Читальня розполага зоз кніжковим фондом од 2 750 наслови лебо 11 400 кніжково єдинки, та 29 аудио и видео записи. Тоти числа змистую на горватским язiku 2 240 кніжково єдинки од 2 220 наслови, та 1 888 кніжково єдинки дзєцинских кніжкох зоз 60 насловами. На руским

язику читальня ма 100 кніжково єдинки зоз 58 насловами, та 240 дзєцински кніжки зоз 31 насловом. Председатель КУД „Яким Гарди“ Звонко Костелник наглашел же таку длугу традицию кніжкох ридко хто ма, та и далєй треба уключовац младих до библиотеки и повязац ше зоз городским библиотеками у Вуковаре, Винковцох и Загребу, та кніжки котри нет у нашей библиотеки мож пожичиц зоз тих местох.

Паноєц Владимир Седлак у своїм обрацаню шицким нацивительом и госцом гуторел же культура читаня у Петровцох иснує од периодики, белетристики и фаховеј литератури, и то тото цо дава печач Петровчаньом у їх оригиналносци и автентичносци, а котри други приятеле кніжки препознаваю, та ище гуторел: „У вашим валале єст людзох котри свою становиско квалитетно аргументую, та чи ше то дакому пачело, чи не. То вше чежша драга, алє єдина правдива за здраве дружтво. Думац зоз свою главу барз чежко у чаше кед на цени подобни, а не способни.“

Верим же тот комплимент упуцени Петровчаньом прикладни за тоту першу Ноц кніжки.

Звонко Костелник, проф.

У обновеним просторе библиотеки у Петровцох

БРОЈ
ЧИСЛО

240

ГODINA
POK

2024.

LIII

“NOVA DUMKA”

Izdavač: Savez Rusina RH

<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428–342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Certis d.o.o., Cerna

Naklada: 600 primjeraka

“НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинок РГ

<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

Za издавателя: Дубравка Раšлјанин

Редакција: Вуковар, Ради Европи 93

Тел. / факс: 032 428–342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкуе: Цертис д.о.о., Церна

Тираж: 600 прикладніки

Тiskanо–Друковане

4 / 2024

Сijена

Цена

1,33 €

Рукopиси се не враћају.
Објављени прилози се honorирају.

Рукopиси ше не враћаю.
Објавени прилоги ше гонорую.

SADRŽAJ - ЗМИСТ

Отримана Ноц кнїжки у Петровцох - Звонко Костелник	2
105. Sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	4
106. Sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	5
Цо то Союз Русинок Републики Горватскеј - Лю. Гаргај	6
Вельо ше робело на промованю рускеј националней меншини - Лю. Гаргај	8
Рочна виберанкова скупштина КУД „Яким Говля“ Миклошевци - Леся Мудри	9
Подобова вистава Сонї Папуговеј у Вуковаре - Соня Папуга	10
Свјетница у Вуковару і Рајевом Селу - Марија Закалјук	11
Ускрс у Вуковару і Рајевом Селу - Марија Закалјук	11
Ускрс у Миклушевцима - о. Роман Ступјак	12
Велька ноц у Осиску - А. Балатинац	12
Преслава Велькеј ноци у Риски - Владимир Провчи	13
Пасха Христова у Петровцох - о. Владимир Седлак	13
Интервју зоз нашим паноцом о. Владимиром Симуновичом - о. Владимир Седлак	15
Преширйованє централней площи у Петровцох - о. Владимир Седлак 15КУД „Яком Гарди“ Петровци отримало традицини Вельконочни концерт за паметанє - Звонко Костелник	16
Отримани 34. Фестивал новей рукеј шпиванки „Ружова заградка“ у Новим Садзе - Звонко Костелник	18
Знята очкодована турня зоз миклошевскеј церкви - Соня Папуга	18
Курс Енкаустики - Соня Папуга	19
Подобово вистави Владимира Провчия - Владимир Провчи	20
Рочна скупштина Дружтва „Руснак“ - Наталиа Гнатко	21
Пол вика руского Лекторату - Наталиа Гнатко	22
Дзень Русинок у Румунїї - Наталиа Гнатко	22
Живот / Život - Агнетка Костелник Балатинац	23
Кед задурка перша класа - Лили Су	24
Як єден монолог премењл значене моди за широки маси - Давид Морган	25
Autizam (2. DIO) - Helena Timko	26
Važnost festivala u očuvanju kulturnog identiteta – festival „Ružin vrt“ - Ana Vučko	27
Дезинство руских дзехох дарз і нешка - Томислав Рац	28
Свадзба за паметанє - Лікар Иван	29
Тей яри шатва окончена вчас - Антун Гарди	30
НК Rusin u proljetnoj sezoni - Hrvoje Zagorac	31
Пита зоз бундавку (Разлевуша) - Маријана Джуджар	31

Насловни бок: Звонко Костелник - Вельконочни концерт КУД "Яким Гарди" Петровци

Остатні бок: о. Владимир Седлак - Благослов едла на Вельку ноц у Петровцох

UREDNIŠTVO: Vera Zelinac (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ljubica Harhaj, Manuela Dudaš, Lesya Mudri i Vladimir Provči

SAVJET UREDNIŠTVA: dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Marijana Džudžar, vl. Vladimir Sedlak

LEKTORI: Marija Vulić (rusinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Na zahtjev Saveza Rusina RH s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366. Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Зелинац (главна і одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Мануела Дудаш, Любица Гаргај, Владимир Провчи, Леся Мудри

СОВИТ РЕДАКЦИЈІ: д.ф. н. Оксана Тимко Дітко (предсидателька), Маријана Джуджар, о. Владимир Седлак

ЛЕКТОРЕ: Марія Вулич (руски язык), Андрея Магоч (горватски язык)

Друкованє помага Совит за национални меншини Републики Горватскеј.

На вимаганє Союзу Русинок і Українцох Републики Горватскеј з Ришеньом Министерства информованя Републики Горватскеј од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–1) „Нова думка“ уписана до евиденциї явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно і становиско редакциї лебо видавателя.

105. TELEFONSKA SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik Savjeta je temeljem članka 11. Poslovnika o radu Savjeta za nacionalne manjine sazvao 105. telefonsku sjednicu za dan 6. ožujka 2024. godine i predložio sljedeći

DNEVNI RED

1. Usvajanje Prijedloga zapisnika sa 104. sjednice Savjeta za nacionalne manjine

2. Prijedlog odluke o osnivanju Radne skupine sa zadaćom izrade Prijedloga novih Kriterija financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologije praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa

3. Informacije o prijedlozima programa pristiglih na Javni poziv udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora, koji će se sufinancirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2024. godini.

AD 1. Članovi Savjeta većinom su glasova uz predloženi Dnevni red usvojili i Zapisnik 104. sjednice Savjeta.

AD 2. Programom se Savjet obvezao donijeti nove Kriterije financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologiju praćenja i vrednovanja financiranih programa koji će stupiti na snagu prije raspisivanja Javnog poziva udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja informiranja, izdavaštva, kul-

Branka Baksa i Zvonko Kostelnik

turnog amaterizma i kulturnih manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora koji će se sufinancirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2025. godini. Svrha donošenja novih Kriterija je omogućavanje udrugama i ustanovama nacionalnih manjina da u okviru novih uvjeta izvrše prijave programa kulturne autonomije na Javni poziv koji će biti raspisan u 2025. godini i da im se omogući realnije i uspješnije ekonomsko poslovanje te djelovanje kroz naredni period.

AD 3. Razmotrene su informacije o prijedlozima programa pristiglih na Javni poziv udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora, koji će se sufinancirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2024. godini.

Na Javni poziv za 2024. godinu ukupno je izvršeno prijava po programima kulturne autonomije kako slijedi:

- informiranje: 92 programa
- izdavaštvo: 100 programa
- kulturni amaterizam: 485 programa
- kulturne manifestacije: 663 programa.

Udruge i ustanove dvadeset (20) nacionalnih manjina predložile su za ostvarivanje programa kulturne autonomije dodjelu sredstava u ukupnom iznosu od 12.784.176 EUR, što u odnosu na 2023. godinu kada je bilo traženo 9.807.964 EUR, predstavlja povećanje od 30%.

U Državnom proračunu, u okviru aktivnosti Stručne službe Savjeta za nacionalne manjine, planirane su i osigurane tekuće donacije za sufinanciranje programa kulturne autonomije u 2024. godini u iznosu od 9.706.057 EUR, što je 25% više nego u 2023. godini kada je odobreno 7.764.846,00 EUR.

Zvonko Kostelnik, prof.

106. SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske održao je 19. travnja 2024. godine 106. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske na Trgu sv. Marka 2 u dvorani 121/I u Zagrebu. Gospodin Tibor Varga, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio

DNEVNI RED

1. Usvajanje zapisnika sa 105. sjednice
2. Godišnje izvješće o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu ("Narodne novine" broj 145/22 i 129/23) u razdjelu 020 Vlada Republike Hrvatske, glava 21 Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine, aktivnost A732003 potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina
3. Prijedlog odluke o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2024. godini
4. Prijedlog odluke o rasporedu sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje

Članovi Savjeta za nacionalne manjine RH s predsjednikom Savjeta Tiborom Vargom u sredini

kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2024. godini

5. Razno.

Ad 1. Članovi Savjeta razmotrili su i usvojili Godišnje izvješće o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu iz kojeg proizlazi da je sufinancirano 1113 programa.

Ad 2. Savjet je jednoglasno donio Odluku o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2024. godini. Pred-

sjednica povjerenstva Branka Baksa, naglasila je da je u ovoj godini prijavljeno 1340 programa, a odobreno je 1250 programa koje je priložilo 106 udruga sa svojih 145 članica. Prijedlog povjerenstva je da se raspodjeli 9.706.057 eura.

Ad 3. Sastavljen je Prijedlog odluke o rasporedu sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2024. godini u okviru Nacionalnog plana za uključivanje Roma u razdoblju od 2021. do 2027. godine te pratećeg Akcijskog plana. Odlukom su za pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije romske manjine raspoređena sredstva u ukupnom iznosu od 265.446 eura i u 2024. godini Savjet za nacionalne manjine sufinancirat će organizaciju kulturno-umjetničkih manifestacija Lipovljanski susreti i Večer nacionalnih manjina Bjelovar.

Ad 4. Pod točkom razno nije bilo pitanja i predsjednik je svima zahvalio i završio sjednicu.

Zvonko Kostelnik, prof.

Članovi Savjeta za nacionalne manjine RH

ЦО ТО СОЮЗ РУСИНОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ

Библиотека

Як зме уж и споминали, 2001. року у Союзу основана библиотека под меном Владимир Нота, чийо остатне жадане пред конец живота було же би його власну библиотеку достал Союз. Гу його подарованим книжком приключело ше и книжки хтори Союз мал под час свойого перебуваня у Загребе або их достал од рижних дарователюх. Було то коло 800 наслови книжкох, увязаних часописох, словникох...

Окрем спомнутого Ноти и власна библиотека першого председателя Союзу Владимира Костелника по його шмерци дарована до Союзу. То двома найвекши донаторе книжкох.

По препенки Союзового Статуту, препенсла ше и назва библиотеки на Библиотека Союзу Русинох Републики Горватскей.

Подобови фондус малюнокх

Уметніцки малюнки хтори ше находза у фондусу Союзу РГ у найвекшим чистле настали на подобових колонийох хтори ше пред Отечествону войну отримовали у рамикох Петровского дзвона. Малюнки зачувани прето же под час войны не були у Вуковаре, але у музею у Петровцох. Друга часц настала по войны, кед двома маляре з України, браца Савченко, под час перебуваня у Вуковаре мальовали поваляни Вуковар и други места, та малюнки подаровали Союзу. Даскельо малюнки подаровал и наш руски маляр Владимир Провчи.

Манифестациї

Спочатку кед Союз основани не було вельо манифестациї хторим вон або його членіци були организаторе. З часом манифестациї росли. Було таких хтори отримани лем раз и не зажили, але, на щесце, валі обстали и постали традиційни. Єст их насправди надосц. З тей нагоди начишліме лем найзначнейши.

КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох у сотрудицтве зоз Союзом организатор манифестациї култури Русинох Републики Горватскей „Петровски дзвон“ хтора перши раз отримана 1. юния 1969. року. Тота манифестация отримана як пред’змагане за наступ на „Червеной ружу“, же би у Руским Керестуре наступели лем найквалитетнейши точки. Теди не була бешеда о даякей манифестациї култури культурно-просвитних дружтвох зоз Горватскей. То мож заключиц по тим же на „Петровски дзвон“ були поволани лем дружтва зоз Вуковару, Миклошевцох, Петровцох (Горватска) и Бикичу, Шиду и Бачинцох (Вовйодина).

Уж идуцого 1970. року 2. „Петровски дзвон“ преширени зоз єдней на штири програми. Єдна з нїх була змагане у шпиваню за одход на „Червену ружу“. Манифестация ше меняла и розвивала. У рамикох „Петровского дзвона“ були рижни програми як цо музично-литературни вечари, подобово колонії, округли столи, представляня книжкох, вистави, дзединска манифестация „Петровски дзвончок“, наступи рижних дружтвох хтори

починали зоз да ф и л е о м учашнікох и свадзєбних коцох...

„Петровски дзвон“ ше порядно отримовал каждого року по 1991. рок кед є не отримани пре воєни обставици. Два манифестациї Руси-

нох и Українцох Републики Горватскей отримани кед Союз бул у вибеженстве. Були то 23. манифестация хтора отримана 1994. року у Липовлянох и 24. манифестация хтора отримана 1995. року у Славонским Бродзе. „Петровски дзвон“ ше врацел до Петровцох 1998. року. Остатні 50. „Петровски дзвон“ отримани 2023. року у Петровцох.

У рамикох „Петровского дзвона“ єден час ше отримовал „Маялос“, зрубоване майского древка, а остатніх рокох постал окремна манифестация у организациї петровского Дружтва.

Петровске Дружтво у скорейших часох було и организатор балох. Всоботу вечар за одроснутих, а внедзелью пополадню бул дзедински бал. Соботови бал уж роками не отримани, але ше намагаю отримати традицию дзединского балу хтори зоз заєдницима моцями организую КУД „Яким Гарди“ Петровци, Општина Богдановци и Рада рускей национальной меншини Општини Богдановци.

Попри того, Петровчане ше намагаю за своїх валалчанюх дац и Вельконоци и Крачунски кон-

Силвестер Макаї 2016. року на 9. Подобовей колонії КД Руснацох Осиек

церт.

КУД „Яким Говля“ Миклошевци организатор культурней манифестациї „Миклошевци“. Початкови кроцаї були таки же на иницијативу культурних роботнікох у Миклошевцох и тедишней Просвитней ради општини Вуковар, општинска смотра писні и танцу по перши раз отримана у Миклошевцох 1968. року под назву „Миклошевци 68“. На першей манифестациї пре недостаток материалних средствох наступели лем шпиваче зоз Томповцох, Чаковцох и Миклошевцох. Перши два-три роки ше блукало кед слово о старейшей концепциї и змисту манифестациї, а познейших рокох програми хтори ше отримовали у рамикох манифестациї ше не меняли.

Манифестациї отримани 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1980, 1982. и 1983. року, а вец пришло до претаргнуца котре тирвало 20 роки, же би Миклошевчане 2002. року обновили манифестацию. Остатня 38. культурна манифестация „Миклошевци 2023“ отримана у септембру 2023. року.

Миклошевске Дружтво

удатно організує День Руснацох и Крачунски концерт.

КУД „Осиф Костелник“ Вуковар длугорочни організатор балох хтори ше у нешкайших часох отримую под назву Вечар Русинох городу Вуковару. Тоти бали маю длугшу историю од самого Дружтва. Перши бал отримани 1965. року, а Дружтво основане 1968. року. Перши бал організували сами людзе, ентузіясти залюбени до своєї культури. За трошки балу ше остарали сами. Кед основане Кутурно-уметніцке дружтво „Осиф Костелник“ воно постало и організатор балу. Под час агресії на Републику Горватску нікому не було до балох, але 1992. року у Загребе організовані комеморативни вечар. Под час вибеженства у Загребе організовані два бали, 1994. и 1998. року. Зоз врацаньом Дружтва до Вуковару предлажує ше зоз отримованьом балох по вибиваньом пандемії, а остатні бал отримани 2024. року, уж по традиції остатней суботи у януару.

КУД „Осиф Костелник“ 2012. року постава богатше за ище єдну манифестацию, а то манифестация дзевинскей культурно-уметніцкей творчосци „Перши аплауз“. Манифестация настала зоз жаданя же би и дзеци мали нагоду указац цо научели и на хтори способ зоз своїм бависком, шпіванку и танцом пестую фолклорну традицију своїх предкох. Остатні 11. „Перши аплауз“ отримани 2023. року.

Вуковарчане у сотрудничестве зоз Союзом пробовали організувац Новорочне стретнуце Руснацох городу Вуковару хторе отримане два раз, 2017. и

8. "Крачун у Загребе" 2022. року

2018. року, а хторе нажалне зажило.

КУД Руснацох Осиек організатор вецей манифестацийох. Перша, стретнуца шпівачких групох и хорох под назву „Дравски габи“ у Осиеку отримана 2005. року, а остатня 2023. року. Под час пандемії Осечане мали організувані виртуални „Дравски габи“ пейг Фейсбуку. Осечане були організаторе и подобовой колонії хтора вацей не иснує, а остатня отримана 2016. року. Мемориял Владимир Тимко, интерного характера, спочатку бул як змагане у столним тенісу, а вец пре епидемийни мири претворени до Видзене з камеру. То змагане у найкрасшей фотографії. Манифестация под назву „Ружа за Лелу“ отримана два раз, 2021. и 2022. року.

КД Руснацох Цвелферії Райово Село од 2016. року організатор манифестацийі „Обичаї нашого народу“.

КД Руснацох и Українцох Приморско-горанскей жупанії „Рушняк“ організатор вецей манифестацийох. Фестивал церковней музики бул єден час загашени, а остатні отримани 2023. року. Медзинародна подобова колонія Горватского приморя у Ма-

тульох шорово отримована, а 12. отримана 2023. року. Потим Дружтво організує Тидзень культури Дружтва „Рушняк“, Дні культури Русинох и Українцох ПГЖ, означує рочніцу нуклеарней катастрофи у Чернобилу. У часопису Нова думка у остатніх дзешец рокох нашли зме же Дружтво по раз організувало Дзень мацеринского языка (2017), Рочніцу Голодомору (2020) и Крачунски концерт (2022).

Союз Русинох Републики Горватскей організатор вецей манифестацийох и вони шицки новшого датума. Перше цо Союз організувал то бул Округли стол „Русини вчера, нешка, ютре“ хтори перши отримани 2015. року у Ораховици и там ше ставємо рок за роком отримує. Концом 2017. року започал зоз организацию концерту под назву „Крачун у Загребе“. У сотрудничестве зоз Раду рускей националней меншини Вуковарско-сримскей жупанії організує ше два манифестацийі. Перша була САКНАМ (саям кнїжкох и информования националних меншинох Вуковарско-сримскей жупанії) хтора перши раз отримана 2019. року и Вистава народного облечива националних меншинох Ву-

коварско-сримскей жупанії, хтора перши раз отримана 2020. року. Союз, КУД „Яким Гарди“ Петровци и Рада рускей националней меншини Општини Богдановци у януару організує „Ноц музейох“. Шветочна академия з нагоди Дня Руснацох у Републики Горватскей, як видзиме зоз написох у Новей думки, остатніх рокох прешла до організації Союзу и Ради рускей националней меншини ВСЖ. Спочатку організатор була Координация Руснацох РГ, хтора хвильково не иснує. Найстарша манифестация у організації Союзу то Летна школа, хтору започали організувац млади ентузіясти скорей самого снованя Союзу. Союз організує два Летни школи, за дзеци и за младеж.

И цо повесц на остатку? Союз як институция вельо направел за припадїкох нашей националней меншини. Виборел ше же бизме ше на попису жительство могли вияшніц як Руснаци, намагал ше же бизме мали радио и телевизийни емисії на мацеринским языку, у рамикох Союзу почали порядно виходзиц нашо два часописи Нова думка и Венчик, старал ше же би ше по местох дзе жию нашо людзе організували культурно-уметніцки дружтва, у Отечестваей войны Союз предлажел зоз свою роботу у нових обставинах, а на хасен свойому народу и так то по нешкайши дні. Виволаня вельки, поготов на подручю асиміляції дзе ше Союз зоз своїма активносцями намага исту кед не цалком застановиц, вец ю голем спомалшиц.

Лю. Гаргай
(конец)

ВЕЛЬО ШЕ РОБЕЛО НА ПРОМОВОВАНЮ РУСКЕЙ НАЦИОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ

Прешлого 2023. року у Републики Горватскей були отримани шести виберанки за членох радох и представителюх националних меншинох на уровню єдинкох локалней и регионалней самоуправи. Виберанки отримани 7. мая, а на мандат од штири роки. Так до вуковарскей рускей Ради вибрани: Мирослав Дітко, Зденко Бурчак, Зденко Ждиняк, Любица Гаргай, Наталия Барна, Звонимир Барна, Мирко Дорокази, Кирил Надьордь, Владимир Бучко, Владо Рагай, Мария Закалюк, Оленка Бики, Ліляна Шибалич, Борис Гача и Маріяна Джуджар, шицки зоз лісти КУД „Осиф Костелник“ Вуковар. За председателя вибрани Зденко Бурчак, за подпредседателя Мирослав Дітко, а за касирку Наталия Барна.

Векшина членох Ради уж були виберани у предходзацих званюх. Воззаци людзе тиж остали исти як и у прешлим званю, та им робота Ради добре позната. Заш лем, на першей сходки председатель Ради Зденко Бурчак бешедовал о тим цо и як Рада роби же би зоз роботу упознал нових членох.

Прешлого року Рада робела досц удатно и поцигла красни резултати на промовованю рускей националней меншини у городу Вуковару и на полю повязованя зоз Руснацами у Войводини.

Перше збуванє на хторим були присутни члени Ради

то було на другим сходу грекокатоликох у Вуковаре, дзе на Мемориялним теметове з Отечественей войны венец положили и швичку запалели касирка Наталия Барна и члени Звонимир Барна и Мирко Дорокази.

Рада финансино помагала вецей збуваня хтори организовали нашо рижни здруженя. Так заплацела автобус хтори возел дзеци на Летну школу до Ораховици. Помогла отримованє культурней манифестаций „Кед голубица лецела“, хтора була у організації Дружтва Руснак у Петровцох. Помогла школяром хтори ходза на руски язык и культуру у ОШ Антуна Бауера у Вуковаре зоз купованьом потребного школярского прибору.

На поволанки за манифестаций Рада ше намага одволац вшадзи дзе то можлїве. Председатель Зденко Бурчак прешлого року бул на манифестаций „Кед голубица лецела“ у Петровцох, на литературно-музичней манифестаций „Стих до стиха – здогадованє на Осифа Костелника“ у Вуковаре и зоз Дружтвом Руснак у Коцуре на 12. фестивалу гумору и сатири „Коцурска чутка“. Тиж бул присутни и кед представителе Руснацох на Мемориялним теметове жертвох зоз Отечественей войны у Вуковаре заєдніцки положили венец и запалели швичку, а з нагоди Дня здогадованя на жертву Вуковару и 32. рочніцу страданя

На Сходки вуковарскей Ради: Зденко Бурчак, Зденко Ждиняк и Наталия Барна

бранїтельюх и цивилох у Отечественей войны. На вистави народног обличива националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниї хтору организує Союзу Русинох РГ и руска Рада ВСЖ бул присутни подпредседатель Мирослав Дітко.

У 2023. року члени Ради рускей националней меншини городу Вуковару нацивели сушедну Войводину штири раз. Перша нащива була у марцу, ише под час мандату бувшей Ради, а ишло ше до Нового Саду на Фестивал новей рускей шпиванки „Ружова заградка“. Други одход бул на Фестивал рускей култури „Червена ружа“ до Руского Керестура, на вечар фолклорних ансамблех зоз руских местох под назву „Одгуки ровніни“. Зоз Вуковару ишли 27 заинтересовани особи, а водитель того путованя бул подпредседатель Мирослав Дітко. Треце путованє було до Коцура на манифестацию „Коцурска жатва“. Води-

тель бул председатель Зденко Бурчак. Штварти одход бул до Руского Керестура, дзе у рамикох ХХХІІ Спортских бавискох „Яша Баков“ було змаганє на рибалове Еделински, у лапаню риби на дугов. Спред вуковарскей Ради були ше змагац Мирослав, Никола и Звонко Дітко. Пре завжатоц назви „Вуковар“, приявели ше под меном „Осiek“ и поцигли добри резултати. У екипней категорії забрали треце место, а у поєдинечней категорії Никола Дітко бул тиж треци.

Под новим званюм Рада направела службови имейл хтори глаши: vi-jese.rusina.grada.vukovara@gmail.com. Имейл явни и на ньго пошту можу послац як институциї и здруженя, так исто и приватни особи кед же маю за Радy даяки питаня, предклади, пригварки, замеркованя итд.

Лю. Гаргай

РОЧНА ВИБЕРАНКОВА СКУПШТИНА КУД „ЯКИМ ГОВЛЯ“ МИКЛОШЕВЦІ

П'яток, 22. марца того року, у Будинку культури Миклошевці отримана порядна Рочна виберанкова скупштина Културно-уметніцкогo дружтва „Яким Говля“ Миклошевці.

Скупштину отворел председатель Дружтва Славко Ждиняк. Як и звичайно, на початку Скупштину после вибору роботного целa поднєшени финансийни звит и звит о роботи Дружтва за прешли рок. Председатель наглашел же шицки секції активно робя, а за прешли рок вкупно ше назберало преїг триец рижни активносци и наступи. Секретарка Дружтва Виолета Гирйовати у кратких смужкох приказала найзначнейши финансийни трошки, а правилносц и транспарентносц роботи потвердзел и Надпатраци одбор. После звитох, руководство Дружтва представело и план роботи и финансийни план за наиходзаци период.

Понеже Скупштина була виберанкова, на ней було розришене потєрашне Председательство и Надпатраци одбор, та вибране нове управне целo Дружтва. До нового Председательства културно-уметніцкогo дружтва єдногласно вибрани Борис

Роботне председательство: Виолета Гирйовати, Славко Ждиняк и Леся Мудри

Бучко, Славко Ждиняк, Виолета Гирйовати, Витомир Чордаш, Мариєта Бучко, Владислав Хома, Леся Мудри, Наташа Папуга и Сара Красник. До Надпатрацогo одбору вибрани Деян Лікар, Санєла Поточки и Мария Филіпович.

Скупштину нащивели секретар Союзу Русиох Звонко Костєлник и начальнік Општини Томповци Милан Грєбач.

По законченю Скупштину, нововибране Председательство такой от-

римало схадзку на котрей ше вибрало управне целo. Не було вельки прєменки: за председателя знова вибрани Славко Ждиняк, за подпредседательку Леся Мудри, а Виолета Гирйовати и надалєй остава секретарка Дружтва. Єдина новосц у нововибранєй управи же за водительку секції чуваня традиції вибрана Сара Красник.

Леся Мудри

Нащивитєлє Скупштину

Присутних привитал начальнік општини Томповци Милан Грєбач

ПОДОБОВА ВИСТАВА СОНІ ПАПУГОВЕЙ У ВУКОВАРЕ

Зоз першима днями яри, точнейше 25. марца, у Городскей библиотеки у Вуковаре отворена вистава малюнокх Соні Папуговой з Миклошевцох. По перши раз з тей нагоди свою роботи представел и Миклошевчань Зденко Бики.

Малярка Соня Папуґа

Техніка у котрей малюнки робени вола ше енкаустика. Слово о старей, забутей техніки мальованя зоз цеплим воском и восковима фарбами, цо зацікавело каждого госца на вистави, бо ше сликує зоз пейглу. Енкаустика подобна мальованю зоз олейовима фарбами, алє ше фарби не вяжу зоз олейом, ані ше не мишаю зоз леновим олейом або терпентином, алє ше вяжу зоз воском и nanoша зоз цеплим мета-

Авторы Соня Папуґа, Зденко Бики зоз равнательку Городскей библиотеки у Вуковаре

лом, у тим случаю зоз пейглу. Цепла пейгла и цепли воск творя прекрасни фарби на малюнокх.

Векшина Соньових малюнокх представляю абстрактни теми, а даєдни мишани у абстракції у заданей тематики. Углавним, по малюнокх може ше препознац емоції хтори превладовали у хвилькох наставаня малюнку. Авторка ма „бурю“ емоційох котри успішно преноши на малюнок або писню. То велька жажда за животом, за цеплим и оптимистичним попатрунком на швет коло себе, на лепше ютре. На таки способ приходзи и инспирация за мальованє.

Соні то була 13. вистава, а перша у Вуковаре. Мала и коло 50 заєдніцки вистави у Горватскей и иножемстве. Тиж так, по перши раз свою виставу зоз Соню мал и Зденко Бики, котри зоз своїма малюнками и окреммим ма-

лярским способом прицагнул веліх госцох и патрачох на вистави. Окремни попатрунок на швет коло себе, дожица котри ше нігда не могу забуц, своєю чувства и прихильносц гу умтносци Зденко пренесол на своєю малюнки. Вистава тирвала по 19. април и вредзело ю опатриц.

Равнателька вуковарскей библиотеки Елена Мишкич

Тиж так, директорка библиотеки замодлєла Соню же би 23. априла у просторийох библиотеки отримала двогодинови кратки роботни курс енкаустики. Провадзце на дружтвених мережах збуваня у библиотеки, бо попука велі интересантни змисти.

Соня Папуґа

Виложени малюнок

Нащивителе на вистави

CVJETNICA U VUKOVARU I RAJEVOM SELU

Na Cvjetnicu se prisjećamo Kristova ulaska u Jeruzalem. Ove godine Nedjelja Muke Gospodnje označila je početak Velikog tjedna 24. ožujka 2024. godine. Liturgiju u Rajevom Selu u 8 sati služio je o. Oleg Zakaljuk. U Vukovaru liturgiju u 11 sati služio je križevački biskup mons. Milan Stipić. Kada je Isus ulazio u Jeruzalem, narod ga je dočekaao mašući palminim i maslinovim grančicama. Isus je u Jeruzalem ušao jašući na magarcu jer magarac za razliku od konja nije povezan s ratovanjem. Narod je slavio Isusa, a taj dan je spomen na početak dramatičnih događaja kroz Veliki tjedan.

U Vukovaru, svetoj liturgiji prisustvovali su i gradonačelnik grada Vukovara g. Ivan Penava i njegov zamjenik Filip Sušac te im je vladika Milan Stipić uručio plaketu za „Očuvanje i prepoznavanje integriteta grkokatolika u Vukovaru”. Gradonačelnik Penava istaknuo je kako je primljena plaketa veliko priznanje od strane rusinske i ukrajinske manjinske zajednice u Vukovaru te kako je ona plod izuzetno dobre suradnje i razumijevanja koji se očituju kroz različite projekte i prigodne manifestacije. Naglasio je kako je uzajamno poštivanje i suradnja svih vjeroispovijesti i naroda ključna za razvoj grada i koračanju

Blagoslov grančica na Cvjetnicu u župi Krista Kralja u Vukovaru

u budućnost. Također, na misnom slavlju u Vukovaru sudjelovala je i delegacija ukrajinskog grada Yavoriva sa svojim gradonačelnikom g. Ihorom Grabovskym. Zahvalio se na domaćinstvu i rekao kako se u Vukovaru osjećaju ugodno i dobrodo-

šlo. Rekao je i kako Hrvatsku i Ukrajinu dijele stotine kilometara, ali ljudi su jednaki, imaju veliko srce. U obje župe blagoslovljene su maslinove i vrbine grančice koju su vjernici ponijeli u svoje domove.

Marija Zakaljuk

USKRS U VUKOVARU I RAJEVOM SELU

Kroz Korizmu pripremamo se za uskrsnuće Krista, našeg Spasitelja. To je vrijeme molitve i posta, a u vukovarskoj župi Krista Kralja liturgije pretposvećenih darova redovito se mole kao i Križni put. Dani Velikoga tjedna vrijeme su za kršćansku ozbiljnost, sabranost i promišljanja. Razmišljamo o Isusovoj mucu koju je podnio zbog nas.

Na Veliki četvrtak u

18 sati u župi Krista Kralja služena je večernja s liturgijom. To je dan kada je ustanovljena Euharistija i sakrament svećenstva. Tada razmišljamo i o svećeničkim zvanjima. Prisjećamo se i Isusove Posljednje večere.

U župi sv. Jozafata u Rajevom Selu u 16 sati na Veliki petak nakon velikog ophoda oko crkve, plaštanica je položena u grob. Također, u vukovarskoj župi

Krista Kralja ophod je bio u 18 sati, plaštanica je položena u grob, a vjernici su molili i ljubili Kristove rane. Na poseban način pun zahvale i ljubavi prema Isusu vjernici su čuvali Kristov grob. Nakon što je plaštanica položena u grob služena je Jeruzalemska jutrenja.

Bdijenje i uskršnja jutrenja u nedjelju 31. ožujka 2024. godine započela je u 7 sati ujutro u Vukovaru, a uskršnja liturgija u 8 sati nakon koje je bio blagoslov korpi i jela koje će ljudi blagovati u svojim domovima. Blagoslov jela bio je vani oko crkve, a jutrenju i uskršnju liturgiju služili su o. Oleg Zakaljuk i o. Vladimir Magoč.

Blagoslov košara i liturgija na Uskrs u župi Svetog Jozafata u Rajevom Selu

U Rajevom Selu na blagdan Uskrsa svečana liturgije bila je u 10 sati nakon koje su se blagoslovile korpe i jela.

Marija Zakaljuk

Blagoslov košara u Vukovaru na Uskrs

USKRS U MIKLUŠEVCIMA

Radosni da možemo proslaviti i ove godine najveći i najvažniji kršćanski blagdan okupljeni u crkvi na molitvi. Kao i prijašnjih godina narod se priprema na razne načine da proslavi Uskrs, mnogi ukrasi, spremanje, organizacije razne, ali jedno je izuzetno bitno, pripremiti se duhovno, biti spreman ne samo tjelesno nego i duševno za taj blagdan.

Vjernici i dalje nastavlja tradiciju te se okupljaju kroz veliki post – Korizmu na molitvu i na križni put u župnoj dvorani. Privatna molitva se pojačava, a dolazak na zajedničku molitvu je nešto što nam daje snagu da

nastavimo dobrim putem. Radostan sam što smo i ove godine uspjeli obaviti sve propisane obrede u velikom tjednu te s narodom dočekati i proslaviti sam blagdan Isusovog Uskrsnuća. Velika je radost vidjeti ispunjenu crkvu vjernicima i njihovom rodbinom koji na ovaj dan dođu običi svoje najmilije te se s njima radovati ne samo u toplini svoga doma nego i u crkvi. Godine prolaze, nas je nažalost sve manje, ali raduje nas vidjeti i one najmanje koji dolaze u dom Gospodnji. Radost na našim licima kada s pjesmom u crkvi proslavljamo dragoga Boga, zahvalan sam našim vjernicima koji se tru-

Blagoslov košara na Uskrs u župi Rođenja Presvete Bogorodice u Mikluševcima

de da sa svojim glasom sudjeluju u liturgiji.

Živimo u teškim vremenima, nažalost prošla godina je za sve nas bila izuzetno teška i stresna, ali nismo odustali, idemo dalje uz Božju pomoć i s vjerom u Isusa

Krista i to uskrsloga. Neka nas Gospod prati u našem daljnjem životu.

**HRISTOS VOSKRES!
VOISTINU VOSKRES!**

o. Roman Stupjak

ВЕЛЬКА НОЦ У ОСИЄКУ

Тогорочна Велька ноц була 31. марца, по рочним часу досц вчас, але як зме мали нагоду пошведочиц,

Велька ноц у Осиеку

хвиля була винімково красна, а вокнашня температура дошлебодзовала легчейше ярне облечиво. Пре таки метеорологийни стан, шицки були радоснейши, а окрме мали дзеци хтори могли бегац по порти необтерховани зоз жимскима якнами лебо жимну хвилю.

Як дознаваме зоз жридлох блізких грекокатоліцкей парохії Христа Царя з Осиеку, богослужене почало рано на 7 годзин зоз Утриню, а предложело ше зоз Службу Божу, после хторей шлідзел благослов едла, односно паски.

Невелька грекокатоліцка заедніца у Осиеку по-

Пошвецане паски Осиек

рядне трима свойо обичаї, а окреме на таки вельки швета до церкви приду аж и гевти хтори биваю вельо далей од церкви, та муша за приход хасновац власни превозки.

Того рок ше знова приключели и вибеженци з

України, хтори ше пре войну ище вше не могу врациц дому, а уж нательо постали познати и блізки домашнім людзом же их доживую як часц своей, домашней грекокатоліцкей заедніци.

А. Балатица

ПРЕСЛАВА ВЕЛЬКЕЙ НОЦІ У РІЄКИ

Уж ше 19 роки у церкві св. Севастьяна и Флоріяна у Рієки преслава Велька ноц. После посту з хторим ше з почитованьом вошло до велького християнского швета Велькей ноци, хтора того року була досц вчас, 31. марца.

Квитна недзеля у нашей грекокатолицкей церкві була 23. априла. Службу предводзел наш паноцец протоерей ставрофор Михайло Симунович зоз Крижевцох. Його велька жертва приходу до Рієки цеком шицких тих рокох медзи нами вше прилапяна

з почитованьом. З нїм служел и паноцец з України о. Андрий. Церква була полна вирнікох, найвецей українских вибеженцох з фамелиями и дзецми. Було и нас Руснацох у красним чишле. Маслиново конарчки принесол наш паноцец, а багнітки Владимир Провчи. По Служби Божей вирніки однесли благословени конарчки дому. Святу литургию провадзел українски хор хтори по законченю Служби Божей отримал и кратки концерт.

Велька ноц ше индивидуално преславяла. У обисцу Провчийових були

Вирніки на Вельку ноц у Рієки

велі госци позберани коло традицийних вельконоцних едлох: писанкох, шунки, сирца и других лакоткох. Ютредзень було об-

ліване по старим обичаю. Христос восктрс! Воистину воскрес!

Владимир Провчи

ПАСХА ХРИСТОВА У ПЕТРОВЦОХ

Вельконоцни дні, Пасха Христова, и того року шветочно преславени у нашей найстаршей и найвекшей парохії у вуковарским краю, у Петровцох. Шицки тогорочни богослуженя були по перши раз попровадзени з наяву на парохиялним боку Фейсбуку, хтори порихтани зоз вельку любову числених парохиялних сотруднікох.

Шейсцме швичкаре од Велького Штвартку по треци дзень Велькей ноци увежбано послуговали на обрядох котри у тих вельких дньох кажди дзень дакус иншаки. Седем жени видзелели зоз свойого часу же би попораели церкву, поставели Исусов гроб, але и двараз преблекли цалу церкву. Шпиваче и читаче (дзияци) ше у тих

Благослов кошаркох у Петровцох 2024. року

дньох зменьовали зоз писнями, тропарами, паримиями и другима часцами богослуженьох и у вельким помогли же би прикрашали богослуженя вельких дньох.

Окрем процесийох на Вельки пияток зоз плацаніцу и на Вельку суботу у саночним, окреме крашне

було видзиц пошвецане паскох у церковней порти, а ані моцному витру ше не удало розплашиц людзох котри ше праве у тей хвильки зявел и творел вельку бригу тим цо тримали крижи, як и женом котри мерковали на кошарки, бо покривки зоз кошаркох було по цалим дворе.

Заш лем ніч не могло погубиц вельконоцну радосц, а тот прекрасни дзень закончени зоз цаловечаршу Вельконоцну програму у Доме култури котру уж роками традиційно дава КУД „Яким Гарди“ з Петровцох.

о. Владимир Седлак

ИНТЕРВ'Ю З ОЗ НАШИМ ПАНОЦОМ О. ВЛАДИМИРОМ СИМУНОВИЧОМ

У уводней статї, у прешлим чишле, представена тема тогорочного серіялу у рубрики о духовности. З нагоди шветового дня духовних поволянью, о своїм духовним поволянню шведочи нам млади священїк о. Владимир Симунович зоз Крижевцох. **Всечесни оче, мило нам же сце ше прилапели розгварки за нашу рубрику и модліме Вас же бисце ше кратко представели нашей читательней публики.**

Мойо мено Владимир Симунович. Паноец сом Крижевскей епархії и жиєм у Крижевцох, дзе служим у епархії як генерални викар. По походзенню сом зоз Руского Керестура, откадз ми и родичи, а народзел сом ше у Вербаше 1983. року. Оженети сом паноец, оец двох хлапцох, Михаела и Якова, а супруга ми Божана, Македонка.

Оче Владимире, поведзце нам дацо о Ваших дзецинских дньох и младосци

Як сом уж спомнул, родичи ми зоз Р. Керестура. Мой оец, тиж священїк, у своїм родним валале бул на служби капелана кед ше я народзел. Познейше бул парох у Петровцох. У Вуковаре ше народзели мойо три шестри. Першу класу сом закончел у Петровцох, а вец почала война, та сом до другей зоз запожненьом рушел у Р. Керестуре. Нажаль, дзеведзешати роки ніхто не памета по добрим, та так и ми.

До Крижевцох зме не приселели пре лепши животни условия, але пре войну котра залапела Горватску, поготов вуковарски край. Трецу класу започал сом у Крижевцох дзе зме

ше и застановели 1992. року. У Крижевцох ше народзели ище два мойо шестри. Так од шицких дзецох у фамелиї, шлебно можем повесц же я єдини прави Керестурец.

Дзецинство пре войново подїї було, правда, чежке, але дзецом не требало вельо же би були радосни и щешліви. Не мали зме вельо, але мали зме єдни других и научели зме тримац ше ведно, поготов ми дзеци. У Крижевцох сом одроснул, закончел основну и штредню школу, а тиж и основну музичну школу. Крижевци зоз часом постали дом, место дзе пайташе, место котре здогада на одрастане, место дзе сом ше формовал як особа.

Як ше у Вас зродзело чувство поволяння за священїка? Поведзце нам як ше то „рихта за паноца“?

Як сом помали закончовал штредню школу, так сом и починал роздумовац цо далей после гимназії. Було ту рижни опції, од исторії и археології по информатику. Але, як ше то часто и случує, человека унапрямує и дружтво у котрим ше руша. Так даяк у розгварки зоз хлапцями моїх рокох почали зме бешедовац о студийох теології. Я мал ище цали рок пред собу и ище сом не давал вельку повагу тому, але сом гуторел же роздумуєм и о тей можливости. Понеже сом зоз священїцкей фамелиї, оцови дораз було мило таке дацо чуц. Вец оец раз спомнул владикови кир Славомирови Микловшови же плануєм уписац теологию. А вец ше ми владика у єдней нагоди опитал чи бим мал дзеку пойсц и до семинарії. И ту можем повесц

же сом бул лапени у неподзиваносци, бо сом, щиро поведзене, нігда о тим не роздумовал. И так то покус рушело. Бог находзи способ як дойсц по шерцо каждой особи. Пошол сом до семинарії, до Риму, до папского колегиюму св. Йозафата. У тот час ище сом не бул свидоми цо сом то вибрал и дзе сом то пришол. Так почало мойо формованє на драги священства. Як сом вше баржей роснул у студийох о своєї вири и упознавал людзох зоз цалого швета, так сом роснул и у духовности, и мойо духовне поволанє змощньювало.

Яке Ваше чувство поволяння тєраз през священїцки живот?

Можем повесц же за одвит на поволанє потребне мац вельо шмелосци. Ту ше не роби о професії або роботним месце котре ше може пременїц, але то цошка доживотне. Свята тайна священства, окрем Божей ласки, ноши и вельку одвичательносц нависцованя Слова Божого зоз власним животним прикладом. На тото, правда, поволяни кажди християн, але паноец ма векшу одвичательносц и обовязку, бо вон не лем приватна особа, але и явна, и о нїм баржей завиши як други дожию Христа.

Не преїдзє дзєнь же бим ше сам себе не опитал чи жиєм спрам Христового жаданя. Часто себе поставям питанє: „Чи би ше Христос цешел зо мну“? Кажди раз кед мой одвит самому себе не яснє „гей“, але мушим роздумовац и гледац одвит, знам же вец мушим цошка пременїц и инак поробиц. А спокуси єст вше. Кед человек у каждой ситуациї

Паноец Владимир Симунович

гледа Бога, вон рошне як у животним искуству, так и духовно. Найвекша радосц у духовним поволянню кед священїк видзи же є на хасен и людзом як Церкви, и Церкви як институції, бо вец є и Богови на хасен. Треба лем дац шицко од себе и исц преїг гранїцох того цо думає же можеме, цо думає же наш максимум, бо то єдини способ же бизме могли роснуц, але и одкривац як Божа провидносц роби у нашим живоце. Кед вше бавиме на сигурне, не годни зме почувствовац же кадзи и покля нас Божа сила и його присутносц можу привесц, цо нам шицко Бог сце одкриц и цо ма у плану за нас.

Поведзце нам дацо и о Вашей служби, точнейше роботи як паноца.

Перши дзевец роки як священїк служел сом у Канади, у Саскатонскей епархії. Там сом служел на рижних парохийох. Од кеди сом ше пред трома роками врацел до Крижевскей епархії, моя служба досц инака, понеже робим у епархиялней куриї. Перши дакус вецей як два роки робел сом як канце-

о. Владимир Симунович зоз фамелию

лар, а тераз уж скоро рок як генерални викар. Буц парох ноши своєю радосци, як и почежкосци, и цалком є иншакого характеру як робота у уряду и администрациї. Але, и єдна и друга робота у сущности важна. Можем повесц же ми хиби робота з людзми. Хиби ми сотрудзовац зоз другима, догваряц ше, и же бизме ведно стваряли и ведно ше цешели у роботы котру даваме за Бога и його славу. Бал сом ше,

кед ме владика Милан Стипич поволал назад до епархий на тоту службу, чи я то годзен и чи я то будзем знац. Але, як сом уж спомнул, Бог поволує же бизме пробовали и тоту цо думаме же не знаме або не можеме, же бизме з Богом одкривали нове и кадзи нас вон може шицко одвесц и цо нам шицко сце указац. Вон нам гутори и през ситуациї у котрих ше находзимо и през людзох котрих стретамо у нашим живоце, без огляду чи то дахто з нашей фамелиї, чи познати або цудзинец. Бога ше не треба бац. У Святим Писму, од оца Авраама и пророка Мойсея, преїг пророкох по апостолах, та и у нешкайших дньох, Бог нам указає на приклади людзох котри одвитовали на Його поволанє.

Место заключения яке Ваше порученє шицким котри чувству ю у себе можебутни глас духовного поволаня?

Поволанє не легко препознац, а дакеди анї одвитовац на нього. Часто

Паноцове ведно з пресвященим владиком крижевским Миланом Стипичом

зме несигурни цо то Бог сце од нас, на цо нас то Вон поволує. Кед гуториме же наша молитва розгварка з Богом, вец мушиме научиц бешедовац з Ним. Наша молитва часто монолог у котрим лем ми бешедуємо, а Богови не даваме можливосц же би нам дацо повед. Мушели бизме научиц слухац. Свидоми зме кельо нам дакеди чежко слухац людзох котрих видзиме, та як аж вец чежко послухац Бога котрого

не видзиме и котри бешедує на свой способ, способ на котри зме часто анї не научени. Кед наисце вериме Богови, значи же маме довирия до нього, же маме блїзки одношеня зоз Ним. А вец вельо легче зрозумиц и волю Богу и почуц Його слово або поволанє у своїм шерцу.

Розгварку водзел о. Владимир Седлак

ПРЕШИРЙОВАНЄ ЦЕНТРАЛНЕЙ ПЛОЩИ У ПЕТРОВЦОХ

Штваторк, 18. априла того року, подписана купопредайна догварка медзи паном Златком Рускайом, нашлїднїком першей хижи у улїчки Бана Й. Слачича на парним боку, Општину Богдановци котру заступал пан Марко Барун, началнїк и греко-католицку парохию Покрову Пресв. Богородици, котру заступал мр сц. Владимир Седлак, петровски парох.

Причина тому реализация планованого преширйованя централней площи спрам адекватних потребох и жаданя за квалитетнейшим урбаним ришеньом у центру Петровцох. Пред даскелїма роками тоту площа менована на чесц Горватским бранїтельом, а тераз у плану цали тот простор лепше преширяц. Понеже

Петровски парох о. Владимир Седлак зоз началнїком општину Богдановци Марком Баруном

петровска парохия уж од скорей плановала одкупиц цали тот маесток, нови идеї надополнели започату идею и наздаваме ше же витворя

ришене на хасен шицких жительох.

о. Владимир Седлак

КУД „ЯКИМ ГАРДИ“ ПЕТРОВЦИ ОТРИМАЛО ТРАДИЦІЙНИ ВЕЛЬКОНОЦНИ КОНЦЕРТ ЗА ПАМЕТАНЄ

Тогорочни традиційни концерт КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох отримани на Вельку ноц, 31. марца у петровским ДOME култури з нагоди 175. рочніци рускей школи у Петровцох и 120. рочніци Идилского венца „З мойого валала“ др Гавриїла Костельника. У полней сали Петровчане мали нагоду уживац у культурней програми пошвеченей нашому найвекшому церковному швету Велькей ноци. У богатей

тва Звонко Костелник привитал шицких присутних и зоз Христос Воскрес шицким пожадал щешліву и благословену Вельку ноц и вельконоцни швета, а потим концерт отворели наймладши зоз писню „Панонска ровніна“ котру одшпивали Каролина и Яков Седлак, а на гармоника их провадзел Мартин Седлак. Програму предлужела Хлопска шпивацка група котра одшпивала пісні „Чийо то дзивчатко“ и „Ой, то там

Звонко Костелник, председатель КУД «Яким Гарди»

Пооблекани до руских Наш афирмовани шпивач пасових шматох танцоше Михайло Голик, котри

Трио Седлак Яков, Каролина и Мартин

Хлопска шпивацка група КУД «Яким Гарди»

двогодиновой програми наступели шицки секції Дружтва, хор, оркестер, фолклорна секция, вокални солисти, дуети и квартети.

Председатель Друж-

на гори дубина“ у провадзеню оркестра у чийм составе Мартин Седлак и Тео Медеши на гармоника, Звонко Гарди на бегешу и Ярослав Медеши на гитари.

фолклорней секції зоз привитним танцом „Витайце у нас премили госци“ зоз хлебом и солю привитали шицких нащивительох и госцох у ДOME култури.

шпива од дзединства, предлужел шветочносц зоз писню „Не жаль ми“. Окрем же шпива, Томислав Кетелеш грає и пише, а з тей нагоди пречитал и даскельо свойо пісні.

Танец «Петровски танцоше нялкоше»

Томислав Кетелеш

о. Владимир Седлак

У предлуженю програми фолклорна група преблечена до другого облечива одтанцовала танец „Куцкуруши“, цо значи дзиви яблучка.

Програму предлужел дует Михайло Голик и Аня Грищук зоз писню „Охабени легинь“.

Же би ше танцоше преблскли до нового облечива, Хлопска шпивацка група ше представела зоз писнями „Уж не будзем вечарами“ и „Кед я пойдзем маршировац“.

Млади танцоше и солисти „Якима Гардия“ не же лем крашне танцюю, але и крашне шпиваю, та ше дует Михайло Грищук и Анамария Алекса зоз писню „Я тебе не рада“ такой попачел публики, котра не сановала свойо длані, та их наградзела зоз вельким аплаузом. Програму без танцу „Пет-

ровски танцоше нялкоше“ ані не мож задумац, а же би програма не прешла без нього постарали ше танцоше фолклорней секциї на радосц шицким присутним у ДOME култури.

Одпочивок уж шицким вше баржей треба, а же би ше танцоше сцигли преблечиц до нового облечива, вокални солиста Михайло Голик одшпивал писню „Ми не забудзем“.

Треба наглашиц же ше танцоше фолклорней секциї преблекаю, танцюю, а потим ише и шпиваю, цо наисце за похваліц, та за тоту нагоду младша мишана фолклорна група одшпивала писню „Вежні зайду и я зайду“.

З народним танцом „Опришки Олекси Довбуша Дядіка“ програму предлужела фолклорна секция, а после танцу по

перши раз ше публики представел и квартет Михайло Голик, Аня Грищук, Михайло Грищук и Анамария Алекса зоз писню „Розмария и лелия“, а потим ше Хлопска шпивацка група, популярна при петровскей публики и ей госцох, знова представела зоз двома писнями „Одкаль слунечко виходзи“ и „Шей голя, голя“.

Же цо то младосц то ше такой указало на ділу, бо после прекрасних писньох такой ушлідзел танец „Свадзєбни“ повязани зоз

Дует Михайло Голик и Аня Грищук Гайдук

Танец «Куцкуруши»

„Рускими пастирскими танцами“, котри зме зохабели за конец, а наша вирна публика през цали танец моцно кляпкала. На одушевиє и паметанє шицких у ДOME култури у Петровцих, за добру ноц и по наступни концерт

шицки учашніки ше одпитали зоз писню „На многая и благая літа“ котру у провадзєню петровского пароха Владимира Седлака шпивали ведно зоз публику у ДOME култури.

Звонко Костелник, проф.

Младежска шпивацка група

Руски пастирски танец

ОТРИМАНИ 34. ФЕСТИВАЛ НОВЕЙ РУКЕЙ ШПИВАНКИ „РУЖОВА ЗАГРАДКА“ У НОВИМ САДЗЕ

У Сербским народним театре, 17. марца отримани 34. Фестивал новей рускей шпиванки „Ружова заградка“ у организацији РТ Войводина. На конкурсу представени петнац нови композиції, зоз чим збогачена музична скарбніца руского народу хтора нешка ма вецей як 500 композиції. Виводзачох на сцени провадзели музичаре Велького народного и Велького тамбурового ор-

одбору покраїнскей Явнеї медийней установи.

Фахови жири за најлепшу композицію вибрал нумеру „Пияти бок швета“ за хтору Татьяна Колесар Гвоїч компоновала музику на текст Мирослави Даждиу, док аранжман поробел Ервин Малина, а интерпретовала ю Мирела Тимко. Нумера „Пияти бок швета“ тиж достала награди фахового жирия и за текст, як и за аранжман. Друге место по оцени жирия припадо композиції „Мир там це чека“ хтору на текст Асі Папуга компоновал Александар Човс, аранжман написал Мирослав Пап, а интерпретовала Таниа Ходак Планчак. Треце место завжала нумера „Гвиздочка“ хтору на текст Нади Батакович компоновал Мирослав Дітко зоз Горватскей, а иста шпиванка хтору виведла дебитантка на „Ружовой заградки“ Татьяна Яшкова, достала награду и за најлепшу интерпретацию. Публика зоз вецину гласох за најлепшу шпиванку вигласала писню „Мир там це чека“.

У ревиалней часци тогорочней „Ружовой заградки“ публика мала нагоду здогаднуц ше на дзепоедни з најкрасших шпиванкох хтори за

Мирослав Дітко прима припознане

кестра Радио-телевизији Войводина. Уж по традицији, фестивал привитал и урядово отворел длугорочни руководитель РТВ и приятель „Ружовой заградки“ Йозеф Клем, з теї нагоди як представитель Управного

Делегация РГ Таня Креніцки, Звонко Костелник, Яким Ерделі и Томислав Рац

фестивал свойчасово написали нешка покойни Владислав Надьмитьо и Михал Лікар, авторе чия творчосц означела велі з прешлих „Ружових заградкох“. На фестивалу була присутна и делегация Союзу Русиных Републики Горватскей, Звонко Костелник, Таня Креніцки, Яким Ерделі и представитель Радии рускей националней меншини Городу Вуковару. После преглашения побидніцких композицийох, у фоаеу СНП отримани коктейл за учашнікох и нащивительох.

Звонко Костелник, проф.

ЗНЯТА ОЧКОДОВАНА ТУРНЯ ЗОЗ МИКЛОШЕВСКОЙ ЦЕРКВИ

Собота, 20. априла 2024. року, може ше шлебно повесц же за Миклошевчаньох була историйни дзень. У предполадньових годзинох знята стара и очкодована турня котра поставена 1907. року, кед церква була и збудована.

— Турню, котра очкодована уж длугши час, прешлорочна велька непогода у валале ище баржей очкодовала, та аж ей и крижик викривела. Пришол и тот дзень и барз ше радуем же стара турня знята, а нова турня будзе закончена и покладзе ше ю на церкву по Малу Матку Божу (8. 9.) кед у Миклошевцох и Кирбай. Тот ше проєкт финансиує зоз потримовку епархији и вирских организацийох, як и зоз донацию жительохла Миклошевцохла — гварел миклошевски парох о. Роман Ступяк.

Соня Папуга

КУРС ЕНКАУСТИКИ

Прихитоване матеріалу за роботною

Соня Папуґа з помічницю

У рамках манифестації „Ноц кніжки“, 23. априла од 17 по 19 годзин, у просторі Городской библиотеки у Вуковаре отримани кратки и основни курс Енкаустики (мальоване з пейглу и восковима фарбами).

Курс бул бесплатни за учашнікох, а финансировали го Городска библиотека и Америцки куцик Вуковар (American Corner Vukovar), котри нам дали подполну потримовку у виробку чоґошик нового и иншакого у нашей жупанії.

Коло дзешец заинтересовани особи за тоту ро-

боту, од котрих даскельо уметніки котри робя зоз другима технікама, як и людзе котрих прицагла жажда же би видзели як наставаю малюнки, дзечне ше прилапели пейгли и фарбох, и напревели прекрасни малюнки. На концу и заняти у библиотеки пробовали направиц малюнки по своїх задумках. Учашніки роботні достали одвитуюци папери, пейгли и фарби за мальване, а своєю роботи могли однесц дому.

Учашніки и водителе були барз задовольни з роботною, а водителе курсу Соня Папуґа и Зденко Бики достали поволанку же би у догварки з библиотеку

Зденко Бики

ознова отримали ище еден курс, цо вони дзечне прилапели.

Тиж так, пре велі препатрунки на дружтвених

мрежах достали поволанку и зоз Општини Богдановци за отримоване истого курсу Енкаустики.

Соня Папуґа

Наталия Барна

Зоз горуцим воском мож нарисовац красне кевце

ПОДОБОВО ВИСТАВИ ВЛАДИМИРА ПРОВЧИЯ

Риска и Вишково

З нагоди означованя Дня державносци Босни и Герцеговини, Владимир Провчи

поволани же би отримал виставу малюнокх з мотивами квеца.

У Вишкове при Риски, 1. марца отворена вистава у организациї Ради бошняцкей националней меншини Вишкова, Каства и Приморско-горанскей жупаниї.

Друга подобова вистава на тоту тему отворена 2. марца у Шветочней сали бошняцкей националней меншини ПГЖ у риецкей Водоводней улїчки. Як и Вистава у Вишкове, и тота вистава була часц шветочней програми з нагоди Дня державносци БиГ у хторей главну учасц вжали Дружтва з Босни.

Владимир Провчи опрез вистави квеца у Вишкове

Подобова вистава у Матульох

Дзекуюуци доброму сотрудничеству з паноцем Пером Марьяновичом з парохії „Христа Царя“ у Матульох, 15. марца отворена вистава малюнокх квеца Владимира Провчия хтори житель Матульох. Квеце стаємно прицагуюуци малярски мотив, та автор з тей нагоди вибрал малюнки резаних букетох хтори зацикавели вирнікох. Паноец Марьянович вше бул зацикавени за роботу КД Руснацох ПГЖ, та отве-

ранє вистави була нагода же би му автор и даровал своєю кнїжки и Нову дуку. Вистава отворена на не-одредзени час.

Паноец Перо Марьянович на вистави у Матульох

Подобова вистава у Загребе

З нагоди отримованя культурней манифестациї „210. роки од народзєня Тараса Шевченка“ на поволанку председателя УКПД „Кобзар“ Славка Бурди 7. марца отримана велька програма на чиїм

Вистава Владимира Провчия у Загребе

концу отворена вистава малюнокх Владимира Провчия под назву „Квеце як дарунок Шевченкови“.

Програма почала при памятніку Тараса Шевченка у Загребе з численима привитами и бешедями, же би потим була предлужена у Погосцительско-туристичней школи у Новим Загребе, дзе указани филм о Шевченкови, после чого отворена вистава малюнокх квеца Владимира Провчия.

О малюнокх бешедовал подобови критичар мр Дюро Видмарович, хтори з вибранима словами похвалел роботи, глібоко чувствуюуци роботу уметніка, хтору поровновал з украинским малярами. На концу авторови пожадал успиху у дальной работи.

Владимир Провчи

Учасніки святочней програми у Загребе

РОЧНА СКУПШТИНА ДРУЖТВА „РУСНАК“

Присутни госци и члени на 18. Рочней скупштини Дружтва „Руснак“

Пондзелок, 18. марца у Петровцох, у Дружтвеной сали Соколана отримана 18. Рочна скупштина Дружтва „Руснак“. Присутних привитал председатель Мийо Шайтош. Од поволаних госцох одволали ше председатель Ради рускей националней меншини городу Вуковару Зденко Бурчак, заменік началніка Општини Богдановци Ярослав Медеші, председателка Ради Месного одбору Петровци Агнетка Иван, подпредседатель Ради Месного одбору Петровци и председатель УХДДР Петровци, Андрия Кризманич и петровски парох о. Владимир Седлак. До роботного председательства избрани Мелана Дюдяр, за председателя, Еугения Врабец и Даниел Софренович за членох, а

Наталия Гнатко за записничара. Звит о работи Дружтва „Руснак“ пречитал Мийо Шайтош. Визначене же план работи успешно реализовани. У културним аматеризме робя штири секції, и то два дзедински групи „Голубчата“ и „Голубки“, як и старша шпивачка група младих хторих водза Ивона и Наталия Гнатко и оркестер, хторому водитель Иван Лікар. Ведно реализовали 16 наступи, од хторих 11 були у Горватскей, а 5 споза ей границох. Шицким, а окреме наймладшим, остане у паметаню наступ „Адвент у Загребе“ бо путовали на гайзибану. Як и плановане, у септембру отримана културна манифестация „Кед голубица лецела“ хтора ознова була медзинародног характеру. На истей означени аж

три юбилеї, медзи хторима и 20 роки од снованя и успишной работи нашого Дружтва. Шицки плановани активности у рамикох реализовани. Иновация на манифестациї була пияток, кед у Петровцох отримани перши Медзинародни филмски вечар Русиных/Руснацох/Лемкох, на хторим приказани два документарни краткометражни филми. Соботово активности отримани у Старих Янковцох, Винковцох и Петровцох, а госци и учашніки були привитани зоз шейсцох жемох. Монография Дружтва „Руснак“ з дошлебодзеньом финансових покровительох, будзе друкована у цеку рока. Финансийни звит пречитала секретарка Дружтва Наталия Гнатко, у хторим виложене же шицко потрошене як плановане. Спред Надпатрацога одбору Илона Грецешин потвердила же шицко у шоре, а присутни члени єдногласно прилапели звити. План работи Дружтва „Руснак“ за 2024. рок пречитал председатель, а финансови план членіца УО Еугения Врабец. После виложених звитох кажди присутни госц достал слово же би повед свойо думане о работи Дружтва „Руснак“. По законченю Скупштини було порихтане окрипене за присутних.

Наталия Гнатко

ПОЛ ВИКА РУСКОГО ЛЕКТОРАТУ

Всуботу, 13. априла, на Филозофским факултету у Новим Садзе отримана Наукова конференция Румунистични и русинистични студії – стан, виволованя и перспективи. На отверану, попри деканки Филозофского факултета, присуствовавал и снователь Лекторату за руски язык проф. др Юлиан Рамач. Його нашлїдник, проф. др Михайло Фейса пречитал и презентовавал реферат о діялносци Лектората за руски язык под назву „Од Лектората, преїг Катедри по Одзелене“ и то по сербски, англійски и руски. У реферату визначел же: „Одзелене за руси-

нистичку на Филозофским факултету у Новим Садзе представя найвисши уровень образования по руски. Одзелене походзи од Лекторату за руски язык хтори основани 1972. року, а од 1981. року постава Катедра за руски язык и литературу. По тераз, на Одзеленю за русинистичку дипломовавали шейдзешат штверо студенти, од хторих ше очекуе же буду лидерки/лидере культурно-образовного живота Руснацох у Сербії у першей половки 21. века.“ О роботы Лектората за румунски язык бешедовала др Марина Пуя Бадески, шеф одзеленя, професоре та госци з Румунії.

Проф. др Михайло Фейса, Наталия Гнатко, Ирина Папуга и проф. др Юлиан Рамач

У мене Дружтва за руски язык, литературу и культуру Нови Сад, сход привитала и Ирина Папуга, секретарка Дружтва. Як госц з Горватскей, на сходу прису-

ствовала Наталия Гнатко, учителька руского языка у петровскей школи и секретарка Дружтва „Руснак“.

Наталия Гнатко

ДЗЕНЬ РУСИНОХ У РУМУНИИ

У месце Перегу Маре (Румунія), од 1. по 3. марец того року, у просторийох Културного центру Русинох „Александр Духнович“, а у організації Културного здруженя Русинох Румунії, з нагоди Дня Русинох Румунії отримани три значни збуваня. Пияток отримана Наукова конференция „Русинска история и русински язык у нешкайшим швецех“. Сход отворел и госцох привитал домашні др Георгий Фирцак. З науковима роботами представели ше седем авторе, з України, Мадярскей, Сербії и Румунії, попри хторих викладане мал и проф. др Михайло Фейса на тему Конфесионални школи у Бачкей. З домашніма, конференцию організовал Шветови конгрес Русинох/Руснацох/Лемкох, точнейше його Одбор за науку чий председатель др Михайло Фейса. Пречитани роботи плануу ше обявиц у окременим зборніку.

Всуботу отримане зашедане Шветовой ради ШК РРЛ, хторе водзел ей педсидатель Штефан Лявинец,

а присутни були члени ради зоз шейсцох жемох, медзи хторима и Мийо Шайтош, член Ради Дружтва „Руснак“ Горватскей. Главна тема о хторей ше бешедовало була пририхтоване и організоване Шветового Конгресу РРЛ, хтори ше 2025. року отрима у Парламенту у Букурешту. Под час оримованя Шветовой ради, госци зоз шейсцох державох нацивели три церкви. Перше нацивена немецка римокатолицка церква Терези де а Вила, вец русинска греко-католицка Покрову Пресвятей Богородици и ческа реформатска церква, у чиїх ше церковних просторийох находзи и музей у хторим вилжени и стари ствари з историйи места. Пополадню отримана културна програма зоз хтору означени Дзень Русинох Румунії. На истей, спред домашніх наступел шпивацко-танечни русински ансамбл „Голубок“, а спред Дружтва „Руснак“ Иван Лікар з писню Александра Духновича „Живот Русина“.

Внедзелю отримана Служба

Юлиус Фирцак, посланік у Парламенту Румунії и Делегация Дружтва „Руснак“

Божа у греко-католицкей церкви, хтору служел домашні парох о. Василь Бойчук, а дзияковали Андреа Подавка, Сорин Салай и паніматка Виорика Бойчук. У делегации Дружтва „Руснак“ попри председателя Мий Шайтоша були и секретарка Наталия Гнатко, водитель оркестру Иван Лікар и Яким Ерделі як камерман.

Наталия Гнатко

ЖИВОТ

Живот, гваря, як и рика,
Кед раз видзе зоз жридла,
Кед вибухне як жива вода,
Найдзе, як и рика,
Коляю по хторей будзе чечиц.
Пребива ше напредок,
Звладує препречєня,
И лем чече, чече далей,
Не застановя ше,
Не враца ше назад.
Преходзи коло прекрасних
Лебо меней красних крайох,
На своей драги стрета людзох,
Гевтих хтори го почитую
И гевтих хтори го не чуваю,
Хтори го свидомо загадую,
Праве як и прекрасну рику
На чийх побережйох рошно його потомки,
Бо Живот дава нови Живот.
Пред собу керчи драгу
Же би гевти за нїм мали
Чисте корито по хторим буду ходзиц.
Дзекеди му дахто з боку,
Дахто недобри, праве як и до рики,
Руци шмеце до корита и теди Живот жалосни.
Треба очистиц свой цек, треба буц бистри,
Радосни и одблїсковац слунково зарї
У своїм жвератку, у своїх габох,
Понукнуц чисту воду
З хторей ше напию преходніки
И гевти хтори з нїм крачаю ведно.
И понука Живот праве таки нагоди,
Пробує керовач спокуси,
Тримац главу понад бруду
И плївац, плївац напредок.
Так живот чече,
Вше лем напредок
Але не вше легко,
Аж часто досц чежко,
З велїма препречєнями
Але так то од спокон вику.
Кед Живот раз започне чечиц по своїм кориту
Чече по конец, по хвильку кед ше прелее
До векшей рики, озера лебо моря
И закончи свой тужемски цек,
Направи места новим Животом
Хтори уж вишли зоз жридла
И катуляю ше по його коляйох
Лебо по даяких своїх, нових,
Але вше лем гу истей притоки
И зоз истого жридла.

Агнетка Костелник Балатинац

ŽIVOT

Život je, kažu, kao i rijeka,
Kada jednom izađe s izvora,
Izbije kao živa voda,
Pronaći će, poput rijeke,
Korito po kojem će teći.
Probija se naprijed,
Svladava prepreke,
I samo teče, teče neumitno,
Ne zaustavlja se,
Ne vraća se nazad.
Prolazi pored prekrasnih
Ili manje lijepih predjela,
Na svom putu susreće ljude,
One koji ga poštuju
I one koji ga ne čuvaju,
Koji ga svjesno zagađuju,
Baš kao i prekrasnu rijeku
Na čijim obalama rastu njegovi potomci
Jer Život rađa novi Život.
Pred sobom krči put
Kako bi oni iza njega imali
Prostrani put po kojem će hodati.
Ponekad mu netko sa strane,
Netko zločest, kao i u rijeku,
Ubacuje smeće u korito i tada je Život tužan.
Trebao očistiti svoju rijeku, treba biti bistra,
Život treba biti radostan,
Zrcaliti dobrodušnost u zrcalu svog bitka,
Ponuditi čistu vodu prolaznicima
koji će piti s njegovog izvora,
i onima koji koračaju s njim u korak.
I nudi Život upravo takve prigode,
Čuva se napasti,
Drži glavu iznad mulja
I pliva, pliva ustrajno naprijed.
Tako Život teče
Uvijek samo naprijed
Ali ne uvijek lagano,
Čak često vrlo teško,
Uz brojne prepreke,
Potrebne i nepotrebne
Ali tako je od vjekova.
Kada život jedanput počne teći svojim koritom
Teče do kraja, do trenutka kada će se preliti
U veću rijeku, jezero ili more
gdje se slijevaju sve tekućice,
jer i Život je samo jedna tekućica.
I tako završava svoj ovozemaljski tok,
Napravit će mjesta novim Životima
Koji su već izišli iz svog izvora
I kotrljaju se po njegovom koritu,
Ili nekom novom, svom,
Ali uvijek prema istoj rijeci
i iz istog izvora.

Ahnetka Kostelnik Balatinac

КЕД ЗАДУРКА ПЕРША КЛАСА

Скорей як цо мой син єдинец рушел до основней школи мала сом сто визиї „Як будземе“ заснованих на власней животней школи „ти ше сину уч або не – шицко завиши до тебе. Бо, пать миле мойо, я свойо животни школи закочела. Укажем ци як треба, а далей лециш самостойно“.

Кед ше огляднем назадок, мушим припознац же було абсолютне шаленство не вжац рочни одпочивок под час першого школьског тижня. Не розпитовала сом ше при других, недостаточно сом дзбала о тим цо ме чека, а на чешши способ сом достала одвит на питане – прецо родичи беру рочни одпочивок кед им дзецко руши до школи? З оглядом же жиєме у урбанім штредку, думала сом же мойо перебуванє дома ніч не премєні. З оглядом же нам

школа наисце барз блізко, а йому уж прешли 7 роки, а я сама мам шлєбоду креированя роботного розопрядку, думала сом же то ришимє як и шицко по терза „на ходзаци“.

Медзитим, кед бешедуєме о школи, ніч, але буквално ніч не „на ходзаци“, та аж ані тот одход до школи и врацанє дому. Торбу зме купели у тарговинским центру кед сом ишла по килу мяса за полудзєнок. Не правєли зме науку коло того. Поєднос-

тавєли зме виберанє текох, клайбасох, пиркарніка и буквално зме за 5 минути вишли источасно и щєшлїви и смутни же заварта єдна часц дзєцинства. У тей хвильки сом думала же зме и вєцєй як порихтани. Єй, шалєна главо.

Родительска схадзка прєшла, глїбоко сом удихла воздух и остала у моцним неприємним шоку кед сом похопєла цо ме наисце чека. Вообщє сом не знала и не мала сом идею цо чека родителя школяра першей класи. Нет приручнїка, ані упутства за хаснованє. Нет кнїжки у хторєй найдзєш одвит цо зробиц же би шицко функционовали.

Твойо ше дзецко до вчєра бавєло у писку, а нєшка муши шєдзиц, памєтац и ришовац проблемски задатки. А ти мушиц свойо дзецко у кратким часє науциц як най то шицко

полапа и не трима главу у писку. Можєш ю тримац ти, але дзецко? Нє. Учителька укажє як ше цо роби, дзецку да упутсва и дзецко ма дома самостойно ришиц, ша повєдзєме шицко. Алє ствар у тим же родитель не зна яки упутства достало дзецко, а не зна их ані самє дзецко. Дзецко забудзє бо му то у опису одрастаня, а родитель муши знац же би водзєл дзецко. Будзєме реални, ищє глїбоко у позней єшєні дзєцкова главо ищє

моцно у писку. Не прєто же ше жада бавиц, алє ше прави же ше го то вообщє не дотика.

Не знам хто видумал є-дньовнїк. Ищє не знам цо бим о тим думала. З єдного боку олєгчєє провадзєнє дзєцкового напредованя, а другого боку очєжєє родительом виховательну улогу. Нашим родичом условно повєдзєно було лєгчєйшє, бо дасєдни ставри ані не знали. Презнали би ше на примаю при учительки раз-два раз у полрочю и то би було то. Я вшє шицко дознам и то дораз (окрєм як направиц же би ствари функционовали). Скоро каждодьово ми сцигую обвисєня на апликациї є-дньовнїка же сцигла нова заувага; або оцєна у цєку дня, або резултати испитох, або, як у моїм случаяу, о справованю дзєцка.

Длуго ме обтерховалао тото як направиц же би ствари функционовали, а вєц сом єдноставно похопєла: зоз своїм присуством, зоз занятосцу з дзєцком и з нєпрєривним надпатраньом можєме кельо-тєльо гарантовац якишик лєпши швєт нашому школярови першей класи хтори лєм натєльо вєльки же би не бул мали.

До нашєй першєй класи укљочєни шицки члєни узшєй и ширшєй фамєлиї. Тато, дїдо, баба, та аж и сушєда провадза податки, даваю идєї, ришєня, контролую знанє на каждодньовим уровню. Шицко другє часц импровизациї, алє нїяк часц шєми „лєгко ми то зробиц“. Будзєме робиц вєдно. Помали, дзєнь за дньом. Нїяк иншак.

Лили Су

Април 2024. рок

ЯК ЄДЕН МОНОЛОГ ПРЕМЕНЄЛ ЗНАЧЕНЄ МОДИ ЗА ШИРОКИ МАСИ

Мода за себе и шицко цо ше коло ней одвива створела окружене котре ше може описац у трох словох: незвичайне, непредвидуюче и на-жаль, непотребне. Швет котри ше барз часто меня без очиглядних при-чинох, ма основу на випатрунку и на своїх пристахох, випатра дакус шмишни кед ше опитаце гевтим котри не провадза моду. Таки швет легко похопиц неозбыльно и одмах-нуц з руку на його ексклюзивносц и „надутосц“.

Але, правда тота же то швет котри полни индивидуалцох котри достаточо шмели же би указали правого себе и котри дриляю швето-во думане о тим як цело може випатрац и цо ше шицко шме, а цо не. И то шицко поверх годзинох и годзинох труду и роботи котра ше одвива споза камери.

У филму „Чорт ноши Праду“ зоз 2006. року главна актерка Енди (Anne Hathaway) находзи ше у канцеларии модного часопису Runway котри водзи злогласна редакторка Миранда (Meryl Streep). Енди на свою роботу у модним часопису па-три як гарадичу по „озбыльнейшу“

роботу и шицко коло чого ше стараю работниці, котрих вона доживує як поданікох каприциозней Миранди, ей ше види же то незначни и преїг-мирни ствари: Тоти... „ствари“? Видзим, ти думаш же це ше тото шицко не дотика.

- Тоти... „ствари“? Видзим, ти думаш же ше тебе шицко тото не дотика.

Рано отвориш свой орман и ви-береш, на приклад, тот виношени белави триков, бо зоз нїм сцеш цалому швету повесц же за себе думаш же ши преозбыльна же биш ше на-исце старала о тим як випатраш.

Але тото цо не знаш, то же вон не лем белави. Не тиркизни, ані ла-пис белави, але церулейско белави.

Тиж так ши безбрижно несви-дома того же 2002. року Оскар де ла Рента направел колекцию церу-лейских сукньох. А вец, кед ше добре здогадам, Ив Сент Лоран ука-зал церулейски воєни якни. После того ше церулейска зявела у колек-цийох осем розличних дизайнерох. И на концу закончила у хто зна кот-рим дутяну дзе ти вицагла свой бе-лави триков на акциї.

Тота белава представя милиони долари и безчислени работни места. И прето шмишне же думаш же ши ше зоз своїм вибором виключела зоз модней индустрии кед справди ношиш триков котри за тебе вибрали праве людзе у тей хижи зоз громади „стварох“, – одвитує Миранда на подшмих своей найновшей работ-ниці.

Монолог як сценарийски алат у филму одкрива мудросц, емоцию и гумор, так же публика остава нес-подзивана и охабене ей на розду-моване о ширшей слики. То час у котрим особа одкрива деталі своего швета другой особи котра позицио-нована так же праве у тей хвильки у своїм живоце мала научиц цошка барз значне.

Тот монолог постал єден од най-запаметанших у историй филму 21. вику, у филме котри позберал чис-лени награди, але тиж так и указал цалком нови бок моди як феномен зоз хторого нїхто не виокремени, а можебуц найзначнейше же указал як на нїч не шмеме патриц з висока, окреме кед ше до того не розуми-ме.

Давид Морган

Жридло сликох: IMDb

AUTIZAM (2. DIO)

Dijagnostika autizma

Autizam se dijagnosticira na temelju promatranja djetetovog ponašanja u različitim situacijama, njegove razvojne anamneze i prikupljanjem informacija od roditelja i drugih važnih osoba iz djetetove okoline. Stručni tim za medicinsku dijagnostiku autizma u Republici Hrvatskoj čine pedijatar (subspecijalist neurologije) i/ili psihijatar (subspecijalist dječje i adolescentne psihijatrije), psiholog, logoped i edukacijski rehabilitator, koji donose dijagnozu na temelju timske sinteze rezultata svih provedenih dijagnostičkih postupaka.

Procjena u svrhu dijagnostike autizma može uključivati nekoliko koraka:

a) Intervju s roditeljima – Najčešće će se koristiti strukturirani intervju (npr. ADI-R) kojim se prikupljaju informacije o djetetovim obrascima komunikacije i socijalne interakcije, o ponavljajućim obrascima ponašanja i interesa te senzornim različitostima. Kroz intervju također se prikupljaju informacije o djetetovoj razvojnoj i medicinskoj anamnezi, obiteljskom okruženju i dostupnoj podršci.

b) Primjena standardiziranih instrumenata za dijagnostiku autizma – Najčešće upotrebljavani instrument za dijagnostiku autizma je Opservacijski protokol za dijagnostiku autizma (ADOS-2). Uglavnom ga provode dva educirana stručnjaka, od kojih se jedan igra s djetetom, dok drugi vodi bilješke i bilježi rezultate. Igre i aktivnosti koje se provode ovise o dobi djeteta, njegovom jezičnom razvoju i interesima. Stručnjak pritom promatra kako dijete reagira na novo okruženje i nepoznate osobe, uspostavlja li kontakt očima, kako komunicira, kako se igra itd. Kod starije djece, mladih i odraslih veći se fokus stavlja na razgovor s osobom, o njezinim interesima, izazovima, senzornim iskustvima, odnosima i sl.

c) Procjena drugih razvojnih područja – Tijekom procesa dijagnostike mogu se izvršiti procjene u drugim razvojnim područjima, primjerice, razvojna procjena ili procjena adaptivnih vještina. Time se može utvrditi ima li dijete intelektualne teškoće ili neko drugo kašnjenje u razvoju, kao i

kakav utjecaj uočene teškoće imaju na njegovo svakodnevno funkcioniranje. To može biti važan korak u planiranju daljnje podrške i prilagodbe.

d) Ciljane biomedicinske pretrage – Zbog utvrđenog visokog doprinosa genetskih čimbenika u nastanku autizma preporuča se genetsko testiranje kako bi se utvrdilo jesu li znakovi autizma možda rezultat nekog genetskog poremećaja (npr. sindrom fragilnog X kod muškaraca). To može biti važno kod planiranja daljnjih intervencija, ali i savjetovanja o daljnjem planiranju obitelji. Osim genetskog testiranja, rutinski se ne preporučuju nikakve druge laboratorijske pretrage. Daljnje pretrage mogu biti potrebne za osobe s određenim, jasno utvrđenim čimbenicima rizika. Na primjer, dijete s teškoćama spavanja možda će biti potrebno poslati na EEG.

Što nakon dijagnoze?

Što se prije autizam kod djeteta otkrije i krene s ranom intervencijom, veće su šanse za učenjem funkcionalnih vještina i povećanjem kvalitete života kod djeteta i njegove obitelji. Rana intervencija predstavlja sustav podrške koji se sastoji od multidisciplinarnih usluga za djecu rane dobi koje promiču zdravlje i dobrobit djeteta, potiču razvoj njegovih sposobnosti, smanjuju utjecaj teškoća, sprječavaju propadanje funkcionalnih sposobnosti te potiču adaptivno roditeljstvo i dobro funkcioniranje obitelji. Naglasak na ranoj intervenciji kod djece s autizmom temelji se na dokazima da su biološki procesi koji osiguravaju međusobno povezane sustave za sve funkcije mozga “najplastičniji”, odnosno najosjetljiviji na utjecaje okoline tijekom prvih godina života. Važno je da se podrška osigura što ranije moguće, ali i da se potrebna podrška održava tijekom cijelog životnog vijeka osobe, uz pojačano praćenje tijekom razdoblja tranzicije (npr. iz vrtića u školu ili iz adolescencije u odraslu dob).

Terapije za djecu s autizmom

Svrha terapije kod autistične djece je smanjiti izraženost simptoma koji ometaju njihovo svakodnevno funkcioniranje i kvalitetu života. Terapija je obično multidisciplinarna, a

nedavna istraživanja pokazala su mjerljivu korist od intenzivnih, bihevioralnih pristupa kojima se ohrabruje međudjelovanje i smislena komunikacija. Liječenje govora treba započeti rano i uz pomoć niza pomagala, poput pjevanja, izmjene slika i razgovora. Fizioterapeuti i radni terapeuti planiraju i primjenjuju strategije kako bi se djeci pomoglo nadoknaditi specifične nedostatke motoričke funkcije i motoričkog planiranja. Antipsihotici i lijekovi za ustaljenje raspoloženja mogu pomoći pri nadzoru ponašanja koje vodi samoozljeđivanju.

Kad govorimo o vrstama terapije, najčešće su uključena dva osnovna pristupa:

1. Bihevioralni pristup

Jedna od najzastupljenijih bihevioralnih terapija je ABA (Applied Behavior Analysis), a temelji se na podučavanju igre, komunikacije, samozbrinjavanju, jezičnim i životnim vještinama te pomaže u smanjenju problematičnog ponašanja. Sam pristup, duljinu i cilj terapije određuje terapeut uz dogovor s roditeljima ili skrbnicima.

2. Razvojni pristup

Obraća se pažnja na interese i aktivnosti djeteta te se sukladno tome djetetu pomaže razviti interakcija, komunikacija, sposobnost izražavanja i prepoznavanja emocija, logično razmišljanje i slično. Razvojni pristup često se kombinira s bihevioralnim te se dijete kroz zajedničku igru razvija do najviše razine za koju je sposobno.

Savjeti za roditelje

Kod odgoja djece s autizmom potrebna je velika količina strpljenja, a kako bi taj put postao lakši, savjetuje se promatrati ponašanje i interese djeteta te mu pristupiti kroz igru i u skladu s njegovim ponašanjem.

Dodatni korisni savjeti su:

- educirajte se o autizmu i primjerenom poticanju djetetovog razvoja
- iskoristite prava i usluge koje su vam dostupne na lokalnoj i državnoj razini
- uključite dijete u terapije koje su mu potrebne (logoped, edukacijski rehabilitator, radni terapeut) i druge aktivnosti u zajednici (sport, ples,

- pjevanje, gluma, likovne radionice, STEM radionice i slično)
- pronađite načine kako okolinu prilagoditi djetetovim specifičnostima u funkcioniranju (npr. u komunikaciji, senzoricu...)
- brinite o sebi (osigurajte si vrijeme za odmor, razgovarajte o tome što vas brine te potražite stručnu po-

- dršku)
- okružite se ljudima koji razumiju dijete i kojima je stalo da ono napreduje
- povežite se s obiteljima koje se susreću sa sličnim izazovima i zabrinutostima
- povežite se s autističnom zajednicom i učite iz proživljenih iskustava

- autističnih osoba.
- Više o autizmu te pravima i uslugama koje možete ostvariti možete naći na: <https://www.autizam-suzah.hr/>
- Članak priredila: Helena Timko, mag.psych.

Helena Timko, mag.psych.

VAŽNOST FESTIVALA U OČUVANJU KULTURNOG IDENTITETA - FESTIVAL „RUŽIN VRT“

Kulturni identitet svakog naroda povezan je s njegovom prošlošću, tradicijom, umjetničkim izričajem i vrijednostima. Festivali su s vremenom postali neizostavan dio očuvanja i promocije kulturnog bogatstva. Oni su živa srž koja prenosi naslijeđe s generacije na generaciju, gradeći mostove između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Kroz tradicionalne plesove, glazbu, ceremonije, običaje, i gastronomiju, ljudi osjećaju povezanost sa svojom kulturnom baštinom i identitetom. Festivali pružaju prostor za izražavanje i slavljenje upravo onoga što čini jedinstvenu kulturu svakog naroda.

„Ružin vrt“ i „Crvena ruža“ festivali su rusinske glazbe koji su s vremenom postali kamen temeljac u očuvanju bogatstva naslijeđa i jačanju rusinskog nacionalnog identiteta. Ovi festivali nisu samo prilika za slavlje tradicije, već su i moćan alat za promociju kulturne raznolikosti i međukulturnog dijaloga. Festival „Crvena ruža“ svake je godine 80-tih godina prošlog stoljeća, nudio novo glazbeno stvaralaštvo u vidu narodnih, zabavnih i kompozicija za djecu. Vladimir Nadjmitjo je u to vrijeme bio svjestan kako nove kompozicije koje su jednom izvedene vrlo brzo odlaze u zaborav. Kako je medij bio jedan od najraširenijih sredstava za popularizaciju, rodila se ideja o rubrici „Iz ružinog vrta“ koja se emitirala u sklopu subotnje emisije „Servis 97“. S vremenom, značaj emisije htio se podići na viši nivo, a 1990. godine stvorili su se uvjeti i za javno izvođenje novih kompozicija na koncertu „Iz ružinog vrta“. Na prvom koncertu izvedeno je 14 novih kompozicija u Studiu „M“ Radio Novoga Sada. Tadašnje soliste pratio je Veliki tamburaški orkestar RTV pod

dirigentskom palicom Zorana Mulića. Prvu nagradu osvojila je kompozicija „Žimna rosa“ koju je na tekst Miroslave Čordaš (Daždju) uglazbila Ahneta Timko (Mudri), a izvela ju je Grupa „Rosa“. U istom tandemu A. Timko – „Rosa“ , drugu nagradu osvojila je kompozicija „Čajki“ na tekst Amalije Hromiš dok je treću nagradu osvojila kompozicija „Pisnji son“ autora Julina Bučka na tekst Ahneti Bučko (Papiharhaji), a interpretirala ju je Tatjana Koljesar – Gvojić. Sve skladbe snimila je glazbena produkcija Radio Novog Sada prije samog koncerta, a na sam dan izdana je i audio kasete. Tek nakon devet godina održavanja, tadašnji direktor RNS Kosta Ševarlić koncert imenuje u Festival nove rusinske narodne pjesme „Ružin vrt“.

Do sada, festival je svojim djelovanjem arhivirao preko 500 kompozicija te na taj način dodatno obogatio kulturu upravo kroz glazbu. Svake godine imamo priliku slušati interpretacije raznih izvodača kako veterana tako i debitanta koji na svoj osobni način doprinose kulturnom naslijeđu i sve to, u posljednjim godinama, uz pratnju preko 40 glazbenika Velikog narodnog

i Velikog tamburaškog orkestra RTV. Od radio emisije koja je za cilj imala motivirati i animirati kompozitore, tekstopisce i aranžere, vokalne soliste i orkestre nastao je festival koji je postao simbol njegovanja kulture i tradicije rusinskog naroda. Njegovanje kulture ne znači samo očuvanje prošlosti, već i podržavanje suvremenih izraza i inovacija. Ovo može uključivati podršku novim umjetničkim formama koji interpretiraju tradicionalne motive na nove načine. Tako smo u zadnjih nekoliko godina svjedoci kako je festival dobio jednu novu dimenziju i izašao iz okvira „narodnog“.

Održavanje festivala ima duboki utjecaj na očuvanje kulturnog identiteta naroda. One su ne samo prilika za slavlje, već i temelj za očuvanje tradicije, promociju umjetnosti i znanja te izgradnju zajednice. Kroz njih se širi poštovanje prema različitim kulturama i doprinosi globalnom razumijevanju i miru. Stoga je važno ulagati u održavanje i promociju ovih festivala kao dragocjenog blaga čovječanstva.

Ana Bučko, mag. mus.

ДЗЕЦИНСТВО РУСКИХ ДЗЕЦОХ ДАРАЗ И НЄШКА

Найвреднейше цо зме достали и цо маме на тим швецце то наш живот котрого кезде з нас жада препровадзиц цо красше у здравю, миру и благостаню. О тей першей часци нашого живота не одлучусме сами, бо зме за тото ище не способни, але прето ту нашо родичи, нини, бачикове, а поготов дїдове и баби, а заш лем тота часц нашого живота за векшину з нас найкрасша и щиро и з радосцу ше єй здогадуєме, бо слово о дзецинстве.

Старане и бриги родичох вше були исти, як виховац дзеци и вивесц их на праву драгу, а способ и средства були розлични, у зависносци од часу у котрим ше жило. Перша половка 20. вику була чежка за векшину народох Европи, та и швета. Були то часи двох шветових войнох, а дзеци приходзели на швет и требало их ви-

андю Олгу Папову, народзєну Сабадош. Андя Олга народзена 22. октобра 1940. року у Петровцох, од оца Кирила и мацери Вероники, народзєней Сивч зоз Миклошевцох. Зоз супругом Иринейом ма двойо дзеци, дзивку Вирку и сина Зорана. На розгварки зме ше нашли у єй доме одного пополадня, а случайно то було дзєнь по єй 83. родзєним дню. Андьово здогадованя наисце богати, а вона их зоз дзеку була порихтана виприповедац и подзелїц их зоз нами.

„Народзєна сом у Петровцох на самим початку Другей шветовой войны“, започала зоз бешеду андя Олга. „Перши два класи основней школи закончила сом у Петровцох, дзе ми учителька була Вира Гудакова, а вец зме ше преселели до Вуковару, дзе ме учела учителька Мария Жигич зоз Соту,

Олга Пап нешка

драла, швидше и од хлопцох. Док гуски пасли зоз гушатми, ми ше бавели на пажици, а кед зме ишли дому кезде гуска знала дзе єй дом, анї єдна не погришела. Од малючка сом вше любела шпивац, а гваря же мам и красни глас. Як дзеци зме вше вивозели койдзєйки гунцутства, а мац вше була строга спрам мнє, була сом єдине дзецко у фамелиї и вше ми було криво же не мам брата або сестру.“

Поведзце нам чи ше здогадуєце дїдох и бабох?

„Як бим ше не здогадовала“, предлужела андя Олга. „Дїдо Янко Сивч мал салаш на тремедї Петровци, Богдановци и Маринци. Часто зме у нього були на салашу и вивозели вшелїяки дзецински гунцутства и були зме барз недобри, а дїдо би нас унучата, шицких єденацецєрих, за кару замкнул до чардаку. Дїдо бул наисце интересантни, у тедишнїх часох була популярна плехова музика, а дїдо их волал тротькоше. Дїдо и сам грал. Раз у Миклошевцох шедзел и пил зоз Йовом Чаругом.“

Баба Сабадошова любела себе кус попиц, та вше койкадзи скривала фляшку зоз паленку, а я знала дзе, лем сом нїгда не виволала. Вше ми гуторела „Мила моя, у живоце мушиш буц добра глумица, бо кед не будзеш,

препадла ши“. Зоз ню вше любела попиц Юла Гаргайова, та кед введзелю рано попили, у церкви на Служби Божєй шпивали аж на страх.

Мац заш була барз велька кресцанка, при ней шицко мушелю буц як под смужку, а баба нароком под конк принесла на лопати блата, та зме правели губаби. Мац була на нас барз нагнївана, а баба ме бранела и гварела най ше не стара, бо и кед попораїш заш ше лем забрудзи. Здогадуєме ше же сом раз як дзецко украдла квоку зоз гнїзда, бо на Шорику жила баба Мара котра предавала лакотки, а я вец украднута квоку черала за нїх. Ниа, яки сом гунцут як дзецко була.“

И справди, дзецинство нешка и у часох дзецинства андї Олги цалком розличне, але гоч у гевтих часох не було видео бавискох и других рижних чудох технїки, и теди дзеци були заш лем дзеци, и з радосцу у шерцу паметаю тоту найкрасшу часц свойого живота котру препровадзели без бригох и у дружтве гевтих котри уж вецєй не медзи нїма, лем им жию у памятокх. Андї Олги дзекуєме на подзелєних здогадованьох и жичиме єй ище велї роки, вельо здравя и щєсца у живоце!

Томислав Рац

Перша причасц 1949. року у церкви св. Филипа и Якова у Вуковаре

ховац. У тедишнїх часох мацери дойчели дзеци зоз власним млеком, пелюхи ше райбало на рукох и виварївало, не було бависка зоз пластики, таблетки, мобителї, компютери и подобне, а и лабди ше правело зоз старих рендох цо баби не похасновали за ткане керпарох.

О тим як дакеди було побешедовали зме зоз

хтора власи вязала до рускей контї. Як дзецко сом була барз вижляста. На бари сом як и векшина дзецох у тедишнї час чувала гуски, а вецєй зме ше бавели як мерковали на гуски и гушата. На брегу дзе нешка Кисильова хижа, були багрєнки, а коло багрєнох и вшелїяки други дрєва, та сом ше на дрєво вше перша випен-

СВАДЗБА ЗА ПАМЕТАНЁ

После веселай свадзбы і першай малженскай ноцы, млодыта лэжа у поцелі. Першы ше збудзел Штефан і патры на сваю красавицу Фебруну. Поціловаў ёй твар, вона ше помалі збудзела, а Штефан пошептал:

- Добре ранечко, герлічка мая!
- Та идз до чорта Штефане! Мань ше ме! – нагнівано му одпевае.
- Модлім? Цо же было? Не добре ши спала? – зачудована ше ёй пита.
- Цо было? Уж ши забуў цо ше нам вчера вечар стало на свадзбі? Ооо... Господи, кед би то буў лем сон...
- Але не буў, препилко мая. – умилно ёй одпевае.
- Нажаль, не буў! Так ми і треба кед сом ше прастала одац до твоей шаленей фамеліі...
- Неее... вона не шалена, лем так дакус... – роздумуе.
- Цо? Поведаз!
- Іншака!
- Іншака? – гласно ше шмеє. – Шаленшей фамеліі од твоей нет на тым швеце!
- Мила мая, не будземе ше озда першы дзень малженства вадзиц? – змирено ёй одвитуе.
- Як же бим ше не вадзела? На цо нам здабала свадзба? На цо? – нагнівано ше му пита.
- Ша традыцыйна, коцурска! – пишно одвитуе.
- Сцела сом же би була елегантна, святочна, лем выбраны госці зоз культурну музыку, свадзба о котрэй ше будзе приповедац рокамі... а достала сом ЦИРКУС!!!
- Га, не было нательо подло Феброно... – прешвечуе ю.
- Не было? Наисце? Но, поведз ми вец цо твой кум напаратоваў?
- Вон весели чловек...
- Весели? Крашне од нього же нам скорей вечери на штред стола прінэсол...
- Кветні аранжман! – нагло ю претаргнуў. – Зна вон же ти любіш квеце...
- Венец! И то зоз керестурскаго теметова! – кричи на Штефана.
- Ша сцел дакус пожартовац...
- Но, могоў вец голем зняц гевту пантліку на котрэй писало „Вичная памяць“!
- Але кед так тэраз спатрима, агей же нам было крашне?
- Твоім коцурским госцом можебуц было, але мойо Новосадыне на вас патрели як кед бисце мали бесні хлісти!
- Ша так то кед ше дакус попіе... – одвитуе Фебруні през шмих.
- Дакус? – нагнівано. – Твойо пили паленку як кед би вода була, а кум ци превёршел миру!
- Но, вон любі поцагнуц...
- Прешвечела сом ше до того, але любі і зашпивац. Здогадуеш ше?
- На цо точно думаш, вельо вон шпывал...
- Думам на його соло концерт... Як ше закончел танец з млоду почал шпивац церковні шпыванкі...
- Ша, ми у Коцуре велькі вирнікі...
- Верим ци Штефане, лем попри шицкаго не мушл шпивац „Святий Боже, Святий Крипкий“... – Штефан ше гласно нашмеяў.
- Мушиш припознац же му і твой брат помагал шпивац други глас...
- Гей, кед сце го налялі зоз гевту вашу десковачу... Заври уста уж раз, не можем це вецей слушац...
- Голубко мая, памэтайме тот вечар лем по красным...
- Наисце? А цо ше нам то красне стало? Цо? Тото же кед твой кум почал шпивац „Святий Боже...“, парох вищирел очи та ше почал жегнац? Лем му ище кандило хибело та же би нас шицкіх невірнікох добре окадзел... – Штефан здихуе од шмиху. – Лем ше ти шмей... твоя родзіна ми упрэпасцела свадзбу...
- Ша не было так страшне...
- Штефане, не чвиркай вецей, модлім це! Цо было после? Як парох стануў і прежегнаў ше, бабі почали ставац до шора думуюці же их будзе причацац... Ооо... Господи, як кед бим була на хованю, а не на власней свадзбі...
- Сцела ши свадзбу о котрэй ше будзе ище рокамі приповедац...
- Нажаль, наша свадзба ше будзе паметац на вики!
- ... виков. Аминь! – докончуе Штефан.
- Чит уж раз і пуц ме най ше вишпим. – копла Штефана з ногу, обрацела ше на други бок і прэдлужела спац.

20. 2. 2024. Миклошевци

Лікар Иван

ТЕЙ ЯРИ ШАТВА ОКОНЧЕНА ВЧАС

Тей яри незвичайно тепла хвиля попонагляла нас же бизме чим скорей посадзели як кукурицу, слунечнік и сою, так и други културох у заградох и обисцох. По-неже жем була досц тепла, садзене кромпльох, цвикли, мархви зме покончили дакус скорей як влоні, та ше и наздаваме же скорей дочекаме плоди своєї роботи.

Садзене кукурици

Без огляду на високи температури и єден добри период без дижджу, посадзени кукурица и слунечнік уж сходза и викукую зоз жеми прето же ше у векшини случайох на час заварла жимска бразда. После садзенья слунечніку, а скорей дижджу було би добре одробиц заштиту жеми од коровча, же би ше застановел його рост и розвой котри у початних фазох швидко напредує, покля слунечнік не завре шори зоз своїм лісцом. Коровче у слунечніку досц проблематичне прето же кед ше амброзия не зопре такой у початних фазох, гербициди познейше не дійствую на ню, та маме закоровчене польо, а и уполи менши урожай, бо и коровче церпи влагу зоз жеми, поживни матерії и закриваю млади рошліни од слунка.

Без огляду же гной руцени до поля, же шатва окончена на час, кед ше не окончи добра заштита у каждой култури нет ані урожаю.

Кукурица ше, спрам державного заводу за статистику, садзи на коло 300 000 гектари у РГ, та

Заштита слунечніку од коровчох

кукурица забера коло 25% вкупней обрабцяей и уписаней жеми до заводу и агенції. Тоти податки нас информую о тим кельо кукурица заступена як култура, каждый штварти гектар уписани до агенції и заводу находзи ше под кукурицу, док ше, нажаль, статкарски фонд зменшує, та ше кукурица у зарну найвещей вивожи до сушедних жемох. Вещей од 29 000 гектари урожаю кукурици зомлете до силажи, як маса за био енерганти або за потреби вельких фармох.

Кукурица

Силажна кукурица

Викласкани ярец

Немецку, голем ше не мушима бац же нас введзелю збачи и покаре полиция бо обрабяме своєю поля.

Ярци пре високи температури викласкали скорей як прешлого року, та даєдни польопривредни аналитичаре предвидзю же би жатва жита и ярцу могла почац 10-15 дні скорей як влоні, у зависносци од хвилі, але за тераз, як ше ситуация одвива, легко ше годно случиц же жатва почне скорей шора и же нас годна кус несподзивац.

У Немецкей, Баварскей покраїни, параст достал пенєжну кару и чека же би бул поволани на судзене, прето же робел на своїм полю введзелю пополадню и рихтал го за шаце. Медзитим, у тей покраїни принесшени закон о забрани роботи введзелю, та ше шицки явно обачліви работи без окремого дошлебодзенья не шму окончавац. Зоз преценьованьом полиції же вон свою роботу могол одложиц за други дзень, парастови шлідзи добра пенєжна кара и суд, прето же нарушовал недзельови явни шор и мир.

Кед ніч друге, у поровнаю з

Антун Гарди

NK RUSIN U PROLJETNOJ SEZONI

Nakon duge zimske stanke opet smo se vratili na zelene terene, koji nisu previše mijenjali boju s obzirom na vrijeme. Ipak, pauza je došla kraju te su naši "žuti" iz Mikluševca odigrali tri susreta. Prvi je bio protiv momčadi iz Ilače koju smo ugostili u kupu te smo ih pobijedili 3:1 i tako prošli u sljedeći krug natjecanja. Dva puta protivničku mrežu tresao je Kuzmanović dok je drugi strijelac za Rusin bio Skeledžić. Nakon toga, do-

čeka nas je i početak lige gdje smo nakon odličnog niza pobjeda ipak poraženi od domaćina iz Bapske sa 7:1 jer smo išli bez nekolicine standardnih igrača. Nažalost, to se odrazilo i na rezultatu. Na početku je bilo nekih prilika koje nismo realizirali, a nakon toga samo jedna momčad je igrala i zabijala, što nam govori i konačni rezultat. Jedini strijelac za nas bio je Drmić.

Očito nam momčadi s imenom Hajduk ne leže jer drugo kolo za redom gubimo, no krenimo iz početka. Na susret dolazimo s jedanaest igrača što je sigurno utjecalo na rezultat te se prvo poluvrijeme igra bez previše prilika i golova. Ipak, u posljednjoj minuti Homa uspijeva naći put do mreže i zabija za 1:0. Drugo poluvrijeme bilo je puno zanimljivije pa su gosti nakon naše

pogreške zabili za 1:1. Na sreću, rezultat se vrlo brzo opet mijenja u našu korist gdje Šarčević zabija za 2:1. Ipak, gosti se ne predaju i zabijaju iz (ne)postojećeg penala za 2:2 te nakon toga i gol za 2:3. Sudac je možda mogao i za nas svirati penal pred kraj susreta, ali to se nije dogodilo pa se rezultat do kraja nije mijenjao. Gostima čestitke na pobjedi, a nama sljedeće kolo preostaje da se uozbiljimo i nastavimo tamo gdje smo stali prošlu polusezonu te nastavimo s pobjedama i dobrim rezultatima kako se ne bi doveli u tešku situaciju pred kraj prvenstva i borbu za ostanak. Očekujemo da će sljedeći broj Dumke biti s više bodova na našem kontu, a do tada sportski pozdrav iz Mikluševca.

Hrvoje Zagorac

ПИТА ЗОЗ БУНДАВКУ

Потребне: 1 менша бундавка, 500 мл кислого млека, йогурту лебо швижого млека, 3 ложки житней муки (100 г), 3 ложки кукуричної муки (100 г), 1 прещок за печене, 2 вайца, 2 ложки олею, соль.

Бундавку очисциц и нарезац на дробно. Посоліц, закриц зоз хлебовку и охабиц на бок.

У другой миски витрепац вайца, кисле млеко, йогурт лебо швиже млеко. Додац муку (житну и кукуричну), 2 ложки олею и прещок за печене. Добре вимишац, додац бундавку и висипац до зоз олейом намасценой тепши зогратей у рерни. На тот способ вам скорка будзе хрустаца и не будзе ше ліпиц за тепшу.

Печиц на 200°C дас пол godzini. По жаданю упечену, ище горуцу питу намасциц зоз шметанку.

Марияна Джуджар

